

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona
Egy hónap 2 korona

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona
Egy hónap 3 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
4-heteses polt sor egyszer 30 fill.
Minden következőnél 16 fillér

NYILTAR SORA 40 FILLÉR.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyetemen
vasutak palotájában
TELEFON-SZÁM: 107

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 131

Arad, 1908.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szombat, december 5

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezéroltk: A háromszőre.
- Apponyi napja.
- Földület a felső leányiskola ügyében.
- A sejtő hírlap.
- A vizsga-panama.
- Eltörlik a hírlapl kaucolót.
- Andrássy és Hadik az arad-környéki gyilkosságokról.
- Or. azdarággal vádolt aradi kereskedő.
- A klasztermiként fejtogetó — öngyilkos?
- Törvényes ebéd-ldőt.
- Botrány a királyi várban.
- A kutyák és a zaldók.
- Tárca: Péntek este. Irta: R toák Emma.

A harcmezőre.

Arad, december 4

A füstös gőzben, amely a vasúti pályaudvart belepte, megállt néhány katonavonat. A kocsik egészen úgy voltak megpakodva, ahogy hadgyakorlatok idején; csak a legények voltak kevésbé jókedvűek, mint manőver évadján. A katonák, akik az erdélyi vonalakról utaztak itt át, nem próbaháboruba mentek, hanem a puskaporzagra éhes, életveszedelemmel túskezett, görbe országba: Boszniába. Teljes fegyverben, ütközetekre elkészülten indultak el a békés garnizonokból, ahol délután pikkoló mellett olvassa a háborus híreket a polgár. A halál mezőire szólitotta a mi véreinket a parancs ereje. A ködös reggelen kivált ezernyi ember és ment oda, ahol most erjed a népeket sodró háboru. A testünk egy részével tehát ott vagyunk már a vészhelyen.

Egészen új, szokatlan érzéseket szaba-

dit ez az esemény a lelkünkre. A német, az angol, a francia, a kiknek a más világrészekben gyarmataik vannak, s ahol a katonákat az ország gazdasági érdekeiért leszólitják Kinába, Casablanca köré, vagy a Fokföldre, talán edzettebbek az ilyen iránt. Nekünk azonban nincsenek gyarmataink, s nem látjuk Boszniában azokat a nagy, kenyeret jelentő érdekeket, amelyeket a francia Marokkóban, az angol Dél-afrikában véd meg, ágyukkal és embervérrel. Mi egyebet nem fogunk föl, mint-hogy a katonáknak, azoknak a százanadónak, akik véletlenül ép most tartoznak a tényleges állományhoz, vagy a legközelebb álló tartalékhoz, valami lakúzhetetlen, felsőbb kényszer folytán el kell menni a halál mezőire.

Ahogy a beteg megtudja, mi az egészség, — mi most megérettük, hogy mi a béke. Amig semmi sem zavarta az országok fölötti békét, ki sem latolta ezt az értéket. Es a polgári egykedvűség megszerette a hadsereg bántását. Kedves volt a katonai bornirtság csipkedése. Es nagy önfeláldozással tehernek vallotta a polgár a hadsereget. Es mert nem volt rá szükség, elfeledtük, hogy ez a rossz szükség. Csak azt éreztük, hogy rossz. De most, ebben a végzetes decemberben megérettük, hogy a hadsereg az valami szükséges rossz.

Ahogy elindultak a harcos idegenbe a katonák, a könnyektől nedves, megrázó pillanatban sok mindent átértettünk, aminek nem értése elválasztotta tőlünk a mi katonáinkat. Azt hittük eddig, hogy csak

gőgből csörren az aszfalton az a kard, hogy csak a bajusza ápolásához ért a tiszt, hogy csak az asszonyok körül tud hódítóan forgolódni, hogy csak kegyetlenkedni tud a hatalmi mámorban, hogy csak haszon és munka nélkül tetszelgi át az életet, hogy — mert háborut a legöregebbje sem igen látott — nem is annyira katoná, mint inkább hivatalnok. Most valahogy, önkéntelenül, másra jöttünk rá. Ma rájöttünk, hogy nemcsak hivatalnok a tiszt. Ezt erősen hittük eddig. Mert a legbuzgóbb katonatiszt is az irodában kellett, hogy kifejtse szorgalmát, tudását. Előpálya lett a katonáskodás; hivatalnok lett a tiszt, mert nem volt más tennivalója.

És ahogy a ködös idegenbe furakodott a katonákat vivő vonat, követelősen élénk állt a belátás. Annak a belátása, hogy igenis nem hivatalnokok ezek a katonák. Itt vesztegelték, a folytonos készülődésben forgácsolták el életüket s egyszer csak jön a parancs és a karja, a kardja, az élete mindnek kész a tusára, a halálra. Az a kard csöröggetett büszkén az aszfalton, mert ma, ha kell, kiröpül a hűvelyéből. Tölthette idejét udvarlással a hadnagy, mert ez a mell ma kiáll a golyók elé.

A vonat megy a háborus határ felé és mireánk valami megértés száll. Megértjük és megöleljük azokat a büszke fiukat, akik a korzóról a golyók mezejére lépnek. Hogy mi, békés polgárok megmaradjunk otthonunkban és olvassuk a háborus híreket.

Péntek este.

Irta: R toák Emma.

I.

Mig lassan tett vett a parányi szobában, néha meglepetten nézett körül. Minduntalan elfeledte ezt az idegen környezetet, annyira csak a jövőre gondolt. Az egész lelké csupa várakozás volt, csupa kérdés.

Egyelőre itt volt a harmadik emeleti kis szobában. A mulat maga mögött hagyta és várnia kellett a jövőre, mely felé megtette az első lépést.

Honnan is vette a bátorságot, hogy sziklon mindennel? Talán a tavassz tette a gyötrelmes tél után, talán a csendes, hosszú, halgatag esteken érezt meg benne, nőtt nagyra az az erő, ami most magával ragadta.

Egy jól ismert keringő melódija hallott szét be hozás, valami ismerős a nagy idegenségben. Kilyitotta az erkélyajtó: és kilépett... Idegen, de annak az embernek a hazája, aki szeretett s aki után jött. Magas, keskeny tető oszlopokra látott, füstös kéményekre. Oszepé viasz épült hárfalak tarták ki apró ablakokat a kis kertek felé, melyeknek barna falára sötét berossyan kapaszkodott fel, míg a fák és bokrok világosodó rügyekből nálót vontak ga lyakra.

Mig volt elgedve. Megírta neki egyszerre, természetesen, hogy várja, de mégis úgy, hogy ne érezze köteletségnek, amit tőle vár. Csak a bafejesés ment nehezen, mert nem volt igaz.

„Itt vagyok egy félóránnyira üntől és várom, mit határoz kitem jön e, vagy kívánja, hogy tovább várjak? Azt mondhatnám, hogy a jövőn a későbbé tessék le, de ez tulszás: csak azt várom, hogy keset nyujt e segítségül. Várom. Melán.”

Haragság volt, tudta, hogy haragság és mégis leírta. Elképseini is lehetetlen, hogy érte ne jöjjon, — de jöjjon magától, szabadon.

II.

Huber dr. növekvő meglepetéssel és aggodalommal olvasta ezt a levelet; a végén elkáromkedte magát és aztán tanácsot adott, szinte ijedten nézett körül. Nagyon jól emlékezett a szép barna asszonyra, akivel sokat sétált a múlt nyáron egy ferdő erdőjében és most félig-meddig visszamiékezett arra a szerelmi vallomáskére is, amit az utolsó napokban megengedett magának. Sőt lassanként az asszony bátoriatlan tekintete is eszébe jutott, amivel a vallomást fogadta, de nem tudott logikus összefüggést találni a tekintet és a levél között, amit a későbbem tartott.

Igaz, az asszony lehurta a keztyűjét, mikor bucsuzóul keset szoritottak — hőszen és szomorúan, szomorúan és szerelmesen. De hogy jöhetett arra a gondolatra, hogy otthagya a férjét és utána jöjjon? Micsoda képtelen helysebe sodorta őt és önmagát! Hiszen akkor minden hisztériás asszony a nyakára jöhetne az embernek!

Hgy szóval sem írja, mit akar; a felesége akar lenni, vagy...

Szerelmes volt bele, az bizonyos és újra szerelmes tudna lenni, ha az asszony nem venné nagyon komolyan. De óvatos akart lenni. Kifogástalan asszony volt akkor, azt jól látta, de nem épen a kifogástalanok követték-e el a legnagyobb megfontolatlanságokat? Nincs-e joga feltenni róla, amit akar?

Egyeserre más eszben látta az egész dolgot. Mintha lesett volna róla a nagy felelősségérzés: az az asszony maga jött utána.

III.

Idegenül állottak egymással szemben. Mind-egyik mást várt az első pillanattól, mikor újra találkoznak és most savaiban voltak mind a ketten.

— Nagyságos asszony... — kezdte a férfi és nagyon megnajolt, mintha keset akart volna csókolni, de nem teite.

Melán különös fáradtságot érezt, a három napl várakozás erős visszahatását. Mit is határozott, hogy mit fog mondani? Nem emlékezett rá.

— Nagyon meglepte a levelem? — kérdezte.

— Nagyon, — felelt a doktor bácsületesen.

— Mit gondolt rólam? — Különös, hogy ez eddig eszébe sem jutott és most, mióta a férfit meglátta, ez volt az első kizsó gondolata.

— Huber nem felelt.

— Természetesen csak rosszat, — folytatta Helén ingerülten.

— Csak amire feljogosított...

Helén hátravetette a fejét. Így nagyon szép volt és a doktor alig tudott uralkodni egy

Apponyi napja.

A képviselőház ülése.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítője —

Budapest, december 4.

Tíz óra tájban még alig volt 10—15 képviselő a Házban, mindazonáltal a szigorú házelnök megszólaltatta a csengőket. Vagy tíz pernyi cseppetés után összevődött 25—30 honatya és **J u s t h** elnök megnyitotta az ülést. A képviselőház a legteljesebb részvétele mellett tárgyalja a költségvetés egyik legfontosabb tárcáját. A folyosókon panaszos kifakadások hallatszanak.

— Ki érdeklődik nálunk a kultura iránt?

— Majd a választási reformhoz eljőnek, az a vesére megy.

Mielőtt a napirendre áttértek volna, **P o p C s.** István félreértett szavait igazítja helyre, ugyiszintén **Z a k a r i á s J á n o s** is.

Következett ezután a

közoktatásügyi budget

általános vitájának folytatása.

Markos Gyula: A felekezeti tanítók száma mára kedvezményes vasúti jegyet kér. A mura közeli egyházak magyar püspökség alá helyezését fontosnak tartja, mert jó magyar nevelésnek is előtérnek. Így lett Pappból „Pop”, Lukácsból „Lukács”...

Lukács László: És Markovicsból Markos! **Markos Gyula:** Vigyázz, én mindig Markos voltam! (Derűtség.) A költségvetést elfogadja.

Vizy Ferenc: Hosszasan bíszél a nemzetiségekről, melyek autonómiáját értelmesebbnek tartja. Statisztikai adatokat sorol fel az analitika négy részéről. Majd áttér a nemzetiségi kérdésre.

Elnök: figyelmeztet, ne térjen el a tárgytól. **Vizy Ferenc:** sürgeti a polgári iskolai tanárok fizetésrendezését.

Madoesány Gyula: a katolikus kongresszus rendezését sürgeti, a költségvetést elfogadja. **Szünet** következett.

Szünet után
Ballagi Aladár: Az 1848. XX. t. c. történelmi hitelesítetét fejtegeti.

Azért világlja meg az 1848: XX. t. c.

szellemét, hogy a protestáns egyházakban végre megérkezik a folytonos isgatás. Figyelmezteti a protestáns egyházakat, hogy vesérelk minden nyilatkozatban elismerik, úgy Tissa, mint Bánffy, hogy az 1848: XX. t. c. teljes megvalósítása lehetetlen. Arra is figyelmezteti a protestánsokat, hogy amikor Tissa Kálmán volt a minisztere, aki pedig református egyházi főgondnok volt, akkor száz ezer korona segítséget kapott a protestáns egyház és ma Apponyi alatt négy milliót kap. A nemzetiségeknek, különösen a tótoknak külföldi egyetemekre való önkéntességéről szólva kijelenti, hogy a budapesti egyetemén tőt és más nemzetiségi nyelvű katedrákat kell létesíteni. Kifogásolja, hogy a felekezeti gimnáziumok is ötven ezer korona segítséget kapnak, a brassói szász gimnázium pedig négyszázezer koronát. A költségvetést elfogadja.

Lukácsiu László nemzetiségi szempontból bírálja a kultuszminisztérium költségvetését, amely szerinte sovinita magyar célt szolgál. Ugy látja, hogy a szabadkőműves elem mindjobban befurakodott a közoktatásügybe és ki bitorozt bennünket arról, hogy holnap nem egyenesen a poholyból jtn az új kultuszminisztter?

Két órakor a tanácskozást félbeszakítják.

Délután és este.

Rakovszky István elnök délután négy órakor üres padsorok előtt nyitja meg az ülést.

Lukácsiu László folytatja beszédét. Kijelenti, hogy a magyar faj elnyomja a román nyelvet. (Nagy zaj.)

Elnök: Lukácsiu rendreutasítja és figyelmezteti, hogy megvonja tőle a szót, ha ilyen hangon folytatja.

Lukácsiu László beszél a katolikus kongresszóról és kijelenti, hogy szívesen lemond róla, ha a „szabad egyház” elvét megvalósítják.

Fried Lajos: Szabad lopás. (Nagy derűtség.) (Szémegezés.)

Lukácsiu László: Mi nem követjük ebben a dionisták példáját. Hosszasan beszél a nemzetiségi törekvésekről, mire az elnök négyezer figyelmeztet, hogy maradjon a tárgynál, végül megvonja tőle a szót. (Nagy zaj a nemzetiségeknek! Hát ez a szólásszabadság?)

Csitary Béla beszéde után **Maniu Gyula** a házszabályokhoz kér szót és kijelenti, hogy az elnöknek nem szabad a szólásszabadságot annyira megszorítani, hogy ilyen módon megvonja a szónokoktól a szót.

Hock János szintén a házszabályokhoz szólva kijelenti, hogy az elnök négyezer is figyelmeztette Lukácsiu, mégsem használt.

önkéntelen mosdulatán, míg isgatott hangon folytatta:

— Miért nevel rossznak? Mit gondolt, mikor ide jött?

Igen, mit is gondolt? Volt valami bizonytalan eszméje valami szép, nagy, megszárdító boldogságról a most azt önmaga nevezte rossznak.

A doktor egyszerre nagyon elkomolyodott. — Beszéljünk egészen őszintén, Halén, nagyon őszintén. Milyen mind a kétfőnk jövőjéről van szó. Mit vár tőlem?

As asszony még mindig nem felelt; nagyon figyelmesen nézte a doktor homlokát és a haját felette, mely kicsé ritkán már, de olyan gondosan volt oldalát fésűlve, hogy alig lehetett észrevenni.

Mit vár tőle? Semmit. Igazán semmit. Mielőtt egy órával még mindent, de ha kérdezel, akkor már semmit.

A doktor önkéntelenül végigsimította a homlokán a haját, az asszony tekintete zavarba hozta. Mintha egy kicsit neveltséges kezdene lenni az a beszélgetés, és a hallgatás. Felugrott.

— Azt bíszem, bolondot is belőlem! Az bizonyos, hogy én nem ezt vártam a levele után. Mára hívott és most úgy áll itt velem szemben.

Megrágotja a Halén kezét, hogy szinte felrántotta a téből az asszonyt.

— Lásza, lásza . . . minden más, mint képséjük . . . — mormolta Halén — úgy sajnitom . . .

El oia a kezét, iszan az erkélyajtóhoz

ment és kinézett. A doktor utána bámult és várta, mi lesz.

Halén visszafordult.

— Azt hittem, már elment — mondta nyugodtan, csaknem barátságosan. — Ugy sajnálom, hogy újra találkozunk . . .

A Huber arca egyszerre vörös lett és a hangja rekedt.

— Csak nem hisz, hogy azért jöttem el a hívására . . .

— Nem, nem! . . . Ugye, nem találkozunk többet?

Kilépett az erkélyre és betette maga után az ajtót.

A doktor egy pillanatra habozott, aztán küssé bosszankodva kereste a kalapját s míg lassan kiment, asszal igyekezett vigasztalni magát, hogy megszabadult az asszonytól. Aztán egyszerre váratlanul elfogta a düh, mintha neveltséges tettek, megalánták volna. Mire leért a lépcsőn, belátta, hogy ostoba volt; szonnal a karjaiba kellett volna szorítani ezt a szép, meleg asszonyt . . . és ebben a percben felillant a gondolatában, hogy ezt várta ő is odafélt . . . azt várta, ő pedig megkérdezte, hogy mit vár tőle . . .

Az után pedig már csak azt kívánta, hogy bár legalább egy esztendő elmúlt volna már a kellemetlen jelenet után.

Halén ott állt az erkélyen és alig gondolkozott; egy darabig a cipője hegyét nézte, aztán a gyűrűvel játszott, aztán az ölébe esett a két kez és maga elé bámult.

Hossan sötétedett körülötte, a hegy felől jött a fagyol a házakra; mecsme egy gyárké-

Elők belátja, hogy hibázott, de nem abban, hogy megvonta a szót, hanem hogy ezt nem az első két figyelmeztetés után tette. (Derűtség és helyeslés)

(Goldis bizalmasan.)

Goldis László: Már a múlt évi költségvetés tárgyalásánál kijelentette, hogy nincs bíszalma a kultuszminiszterhez, ennőfogva ma is csak arra szorítkozik, hogy a nemzetiségek főbb bajait felsorolja s az ellenük intézett támadásokat visszaverje. Tiltakozik ama vád ellen, hogy a görög keleti román egyház haszátlenes működést fejt ki.

Gyuriss Emil után

(Román színházak.)

Pop Csicsó István szólt fel. Kijelenti, hogy azok az agrályok, amelyeket a nemzetiségek az új népiszkolai törvényhez fűtek, csak ugyan megokoltak bizonyultak. Az egész közoktatásügyi igazgatás a sovinitus jellegével bír. Román színházaknak román nyelvű színelőadások tartására semmiféle segélyt nem adnak, sőt mindent elkövetnek, hogy a román nyelvű előadások tartását megakadályozzák. Indítványozza, utasítsa a Ház a kormányt, hogy a nemzetiségek művelési törekvését anyagilag támogassa.

Szabó István beszéde után a vitát berekesztették.

(Apponyi beszéde.)

Apponyi Albert gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter eleve kijelenti, hogy mivel a legutóbbi költségvetési vita óta csak néhány hónap múlt el, feleslegesnek tartja tárcájának összes részleteire nézve újból bő programot nyújtani s ennőfogva csupán a vita során felhangzottakra kíván válaszolni.

Ami **Nagy Sándornak** ama kérését illeti, hogy újabb népiszkolákat építsenek, kijelenti, hogy ahol az iskolák építésére vonatkozó tervek a lakosság és a község támogatásával találkozhatnak, ott mindezt építkez iskolákat. Így most is Maramaros megyében százötven új iskola épül. Ami a nemzetiségek ama panaszait illeti, hogy a magyar nyelv tanítása a nemzetiségi vidékeken hatás nélkül maradt és hogy az állami iskolákban nem veszik figyelembe a nemzetiségi anyanyelvet, kijelenti, hogy a panaszok teljesen alaptalanak. Ami az anyanyelv tekintetbe vételét illeti, úgy 6 csak legutóbb *Aradmegyében* azt az utasítást adta ki, hogy *ketenként két órában román nyelven tanítsanak*. (Helyeslés)

Lukácsiu László: Mz uj.

Apponyi Albert gróf miniszter utal arra, hogy a nemzetiségi képviselők a ellátumoknál mindig kihagynak, vagy hosszátoldanak valamit

mény füstje rózsaszínbe kezdett járni, szótán i-hér színt váltott, sűrűke lett, egybefolyt az alkonyattal... Vajjon mi lesz most? ...Lent egy cseresnyefa virágnak, vagy almáfa?.. Mi lesz? Az idő megakadt, — nincs előre, sem vissza, — nincs múlt, nincs jövő... Egy gyermek sir valahol, egy gyermek... Mi lesz, hogy is lesz? Most este van, holnap reggel fel kell kelni...

Szemben, egy padlászoba ablakában három kis csillogó pont jelent meg, egy szégyen szédő esaládnak a három gyertyavilága.

— Most péntek este van, — suttogta hatálan az asszony és mintha valami segítség lenne ebben a két szobában, amibe belékapaszkodhatik, hirtelen felugrott és hangosan, biztosan lesemelte magának:

— Péntek este van...

Körül a kertre nyíló ablakokban egymás után gyult fel egy-egy lámpa lényo; de a mint visszafordult, mögötte a szoba egészen sötét volt: az az idegen szoba, ahol három napig várta . . . a sötét idegen szoba, talve asszal a kérdéssel... az egész sötétség az a rettenetes kérdés volt: — mit várt, mit várt tőle?

Pétre husódott, el az ajtótól az erkélypárkány felé.

— Péntek este van, — mondta újra göröző bizalommal a közömbös, mit sem jelentő szavakban.

Behunyta a szemét, hogy ne lássa a sötét-séget és féloldalát lassan haját mindig kisebb az erkély rácán...

— Péntek este van, — volt az utolsó gondolata.

W így keletkeznek azután a nemzetiségiek pappal. Foglalkozik azután a többi felszólalással a végül bejelent, hogy az 1898: XV. kongru törvényt novelláris úton már legközelebb a katolikus lelkészekre is ki fogja terjesztetni, hogy ezek 1908 január elsejéig visszamenőleg kapják meg illetményük kiegészítését. Kéri a költségvetés elfogadását.

Elnök bejelent, hogy Wekerle Sándor miniszterelnök holnap válassza Nemess Bertalanak a Boszniában levő kassai katonák megsebesülése ügyében szerdán elmondott interpellációjára.

FORDULAT

a felső leányiskola ügyében.

A város nem építi fel. — Kormánysegélyt kér.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, december 4.

A felső leányiskola építése — a város közönségének hétszázszor koronás újabb terhéről van szó — már heteken keresztül foglalkoztatja a törvényhatóság bizottságát. Megírunk többször, hogy a kultuszminiszter sürgetésére a tanács most már hozzá akart látni az építkezéshez s az építkezési bizottság megbízásából Lőcs Részó gazdasági tanácsnok, az iskola helyüli újabb kisemelt Korbaly és Veszár telkek megszerzése iránt meg is tette a kellő lépéseket. A telkek nem voltak megszerzhetőek s azért ma délutánra össze hívták a városvezetési bizottságot, hogy ez is foglalkozzék a kérdéssel.

A bizottság mai ülése meglepetést hozott. A tanács álláspontja az utóbbi napok eseményei folytán megváltozott s akceptálta azt az egyedül helyes megoldási módot, melyet az Aradi Közlöny már hónapokkal ezelőtt ajánlott a közgyűlés figyelmébe. A tanács látva, hogy a törvényhatóság a Weitzer utcai iskola bővítésében egy újabb tekintélyes iskola-építkezési költsékezés elé van állítva, a felső leányiskola építését csak az esetben óhajtja végrehajtani, ha a közoktatási kormány megfelelő államsegéllyel siet a város támogatására.

A bizottság mai ülésén Lőcs Részó tanácsnok a polgármester nevében is kijelentette, hogy Aradváros ma nincs abban a helyzetben, hogy egy olyan költséges építkezés terhét vállalja, mint a minő a felső leányiskoláé. A közönség és a sajtó a Maros-utcai telket, melyet az 1906. évi november 27 ikén tartott közgyűlés hírelen felbuzdulásában (jellemző tulajdonsága különben a törvényhatósági bizottságnak) az iskola céljaira felajánlott s még évi tizenöt ezer korona városi támogatással is megtoldott — időközben alkalmatlannak mondotta s így most még telexszerzéssel is kellene az építési költséget tetézni. A város tanügyi kiadásai amúgy is rohamosan emelkednek, mert az új elemi iskolákra bőven fizet rá az államsegély elégtelen voltánál fogva. A tanácsnok arra kérte a bizottságot, hogy mai ülésében ne is tárgyaljon afelett, vajjon az iskola hova épüljön, hanem határozza el, hogy a közgyűlés elé lép a következő javaslattal:

Irjon fel a közgyűlés a közoktatásügyi kormányhoz s okolja meg a város pénzügyi helyzetével azt, hogy a felső leányiskolát csak az esetben építheti fel, ha az állam megfelelő építkezési segélyt ad. Kérje meg a minisztert arra, hogy az iskola elhelyezésének kérdésében a fenti kérelem eldöntése után kezdjen újabb tárgyalást a várossal.

A bizottság a legnagyobb készséggel egyhangúlag és általános helyesléssel járult hozzá

Lőcs tanácsnok indítványához, mely megfelel a rideg valóságnak s főrfiasan tárja fel a helyzetet úgy a közönség, mint a miniszter előtt.

ELTÖRLIK

a hirlapi kauciót.

Günther Antal törvényjavaslata.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, december 4.

Az igazságügyi minisztériumot most erősen foglalkoztatja a sajtóreform kérdése.

Van szükség ilyen reformra? Határozottan van. Elsősorban is szükség van az újságírói kamarára, melyet maga a zurnalisztika sürgősen évek óta a legjobban és amelyet meg is kell teremteni. Újságírói kamara nélkül a sajtó-reform semmitse fog érni.

Heyes-e, jó-e a Günther Antal reformtervezete, azt ma, amikor még csak egyes részletekről szivárgott ki hír, még nem lehet megítélni. Kritikának helye, jogosultsága csak akkor lesz, ha az egész javaslat előttünk fekszik. Günther Antal azt kontemplálja, hogy azt a hirlapi kauciót, melyre eddigelé a politikai újságok kötelezve voltak, teljesen eltörli.

Ez nagyon jól lesz így! Szinte érthetetlen, hogy a negyvennyolcas törvényhozás, melynek az irányát Kossuth Lajos szabta meg, miként és miért tudott úgy rendelkezni, hogy a politikai napilap 10 500, a hetilap pedig 5.250 forint kauciót legyen köteles letenni? Tízezeröttszáz forint. Micsoda horribilis vagyon volt az akkor! Olyan vagyon volt, hogy aki ennyivel rendelkezett, az már — milliomos számba ment.

Nyilvánvaló volt az a célzat, hogy az óvadék megkövetelésével megnehezítsék a politikai lapok elszaporodását. Nos, az idők során ez az intézkedés idejét multá, teljesen problematikus értékűvé lett, amit semmire bizonyít jobban, mint az, hogy a politikai lapok száma, minden kaució ellenére is, egyre nő.

Főitesszük az igazságügyminiszterről, aki maga is újságíró volt, még pedig a javából való, hogy a közvélemény és a zurnalisztika érdekeinek megfelelő módon fogja megoldani ezt a nagyon kényes kérdést.

A bankkérdés. Budapestről táviratozzák: Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter egészségi állapota javult. Wekerle Sándor miniszterelnök ma meglátogatta lakásán Kossuthot és egy óra hosszat tanácskozott vele. Azután a miniszterelnök a képviselőházba hajtattott és rögtön Batthyány Tivadar gróffal vount vissza tanácskozásra. Ebből azt következtették, hogy Wekerle nemcsak a folyó ügyekről tárgyalt a kereskedelemügyi miniszterrel, hanem elsősorban a bankkérdés került szóba. A Hírban azt beszélték, hogy Wekerle és Kossuth között megállapodás jött létre a bankkérdés megoldására vonatkozólag. Ez a megállapodást közölte Wekerle Batthyányval, aki tudvalevőleg a bankbizottság elnöke. A bizottság már legközelebb tanácskozásra ül össze.

Az állami tisztviselők lakásügye. Lapunk vasárnapi számában az aradi állami tisztviselők lakbérpótlékáról írva megemlékestünk arról,

hogy Wekerle Sándor miniszterelnök annak idején meglátogatta Müller Károlynak, Arad város képviselőjének az ügy kedvező és méltányos elintézését. Müller Károly, aki több napi távollét után ma érkezett vissza Aradra, most annak kijelentésére kér fel bennünket, hogy ő Wekerlével több mint egy éve nem beszélt, tőle semmit sem kért, tehát nem járt közebe a lakbérügy kedvező elintézése érdekében sem.

A sajtó híenál.

Zughirlapírók zsarolási ügyei.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, december 4.

Ki ne ismerés Garai Manó nevét. Azét, akinek már annyi sokszor meggyűlt a baja a fővárosi rendőrséggel, akinek a neve már annyi zsarolással kapcsolatban szerepelt a lapok hasábjain. Ez a Garai Manó, aki magát mindentit „hirlapiónak” adja ki, de akinek a hirlapíráshoz annyi köze sincsen, mint egy tisztességes embernek a fogházhoz, néhány évvel ezelőtt „Korbács” címen egy direkt zsarolásra alapított lapot indított meg. Körülvetve magát a kétes existenciák egész hadseregével és zsaroló hadjáratot indított mindenki ellen, a ki él.

A csaták rendszeren kisebb zsákmányért indultak és aki az „előfizetési felhívásnak” nem engedelmességet, az a „Korbács” című szenny-lap a sárga földig legyalazta, laplaskolta, vagy — amint Garai és tarsai nevezték — leleplezte. A harcmodora ennek a zsaroló bandának az volt, hogy éjféli és éber figyelemmel kísérték az éjjeli kávéházak, de különösen a találkahelyek és nyilvános házak ügyeit és amint a fülébe jutott, hogy valamelyik elien valami eljárás van folyamatban, azonnal ott termelt az újságban a banda egyik megbízottja és — különböző leleplezés és tönkretétel fenyegetése mellett — előfizetési cikart ki az újságot. Ez az előfizetési összeg rendszeren 6 és 100 korona között mozgott.

Végre is néhány embernek volt annyi bátorsága, hogy a zsarolások ellen a rendőrségnél kereszen oltalmat. Es akkor azután megindult az eljárás és vizsgálata, amelynek során Garai Manó 17 rendből (4 esetben, mint tettes, 13 esetben mint felelős), Szilágyi Zsigmond 7 rendből, Hacker Artur korrekcor 6 rendből, Ifj. Bige György általános hirlapíró 5 rendből és Fuchs György ügynök egy rendből zsarolás vátsége miatt vád alá helyezettek.

Mint fővárosi tudósítónk jelenti, ma került es az ügy tárgyalásra. A bíróság elnöke Seepessy, a vádat Tóth kir. ügyész képviseli, a vádiutakat Baumfeld dr. védi. A vádottak valamenhylen tagadják bűnösségüket, sőt Garai Manó egyenesen a rendőrséget assal vádolta, hogy a beldézett tanúknak azt az utasítást adták, hogy valljanak ellene, mert „ent az embert tönkre kell tenni”. Deiben az elnök felűggesztette a tárgyalást.

Megjegyezzük különben, hogy ezzel a perrel kapcsolatban a „Radikális Újság”, „Nemzeti Állam”, amelynek Tall Lajos Ferenc volt könyvügynök a szerkesztője és a „Budapesti Hírek” ügyei is szóba kerültek.

A tárgyalás folyamán a törvényszék arról győződött meg hogy újabb tanúk kihallgatása válik szükségesé s azért a tárgyalást december 18 ikára halasztották el.

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357

Kiadóhivatal és hirdetési osztály 151.

A vizsga.

(Ismeretes, hogy néhány megvesztegetett tanító és tanár mily könnyedén adott vasúti alkalmazottaknak jó bizonyítványt. Közlünk alább egy ilyen vizsgát.)

Tanár: Domokos Pál, én következik.

Domokos (előlép): Itt vagyok.

Tanár: Hát Domokos, mondja meg nekem, milyen a föld?

Domokos: A föld... a föld... a föld, kérem lehet szántóföld, lehet szőlőföld, lehet...

Tanár: Nem úgy értem. I. hanem az alakját illetőleg...

Domokos: Az alakja? Van olyik hosszú, van olyik széles...

Tanár: Igaza van... de ha se nem hosszú, se nem széles, meg nem is szegletes, akkor olyan, mint a...

Domokos: Minta föld is lehet...

Tanár: Helyes, de ha nem szegletes, akkor ker... no! ker...

Domokos (hallgat).

Tanár: Amilyen a maga kalapja, olyan a föld is.

Domokos (diadalla): Gyűrűt.

Tanár: Nem az!

Domokos: De bizony az! A múlt héten a gözös alá került, az cudarul őszegyűrte...

Tanár: És azelőtt milyen volt? — Ke...

Domokos (stetve): Kemény; a föld is kemény!

Tanár: Ugy van, a föld kemény; és a maga feje? meg az én fejem?

Domokos (vöhhöve): Az nem kemény! az lágy!

Tanár: Lány a gutát! Hát a föld olyan mint az alma... no...

Domokos: Mint az alma? (Kíváncs): Férges! Piros!

Tanár: Megint igaza van, de én nem ezt akarom... a föld olyan, mint a... mint a kerék... ke...

Domokos: Kerek!

Tanár: Kitűnő! No most mondja meg mi hajtja a gőzöt? Maga mint vasúti tudni fogja...

Domokos: Tudom. A gőzöt a gőz hajtja...

Tanár: Nagyon jó! És a gőz honnan származik? Miből keletkezik? Honnan jön?

Domokos (izzadva): A gőz? ... a gőz ... a kazánból...

Tanár: Pompás! Aztán hová megy?

Domokos: Hová megy? A gőz? (Enekelni kezd.) Megy a gőz, megy a gőz Kani-mára...

Tanár: De miért megy?

Domokos: Mert a forgalmi tiszt ur parancsolja...

Tanár: Hiszen igaz, barátom, de azért akkor is megy, ha a forgalmi tiszt ur nem akarja...

Domokos: Hogy a gutába ne menne, ha a masinista akarja. (Enekel.) Elülül a — masinista! ki a...

Tanár: Hagyjuk ezt! Mondja csak, ha maga egy barátjának ad két koronát, aztán hét koronát és az nem ad vissza, csak négy koronát, akkor...

Domokos: Akkor úgy elagrabugyalom, hogy attól kóvul!

Tanár: Jó... jó... de micsoda ez?

Domokos: Szemtelenség kérem, meg cudar ség...

Tanár: Nem, barátom, és számtalan művelet. Hallott már erről? (Sugva.) Mondja igen...

Domokos: Igen...

Tanár: Tudja mit tesz: összeadni?

Domokos: A ménkébe ne tudnám! Engem

is összeadott a pocakes plébánosunk az anyjukkal...

Tanár: De a számtanban... Tudja mi az a szám?

Domokos: Tudom...

Tanár: Irjon fel a táblára vagy kettőt.

Domokos: Csak pingálni lehet a szájat, de nem írni...

Tanár: Így is jó! Szóval, maga az én számat értette?

Domokos: Azt...

Tanár: De kettő, meg három is szám, ugy-e?

Domokos: Ugy lesz, mert a naccságos tanár ur mondja...

Tanár: Nagyon jó! Olvasni tud?

Domokos: Tudok — huszig is...

Tanár: Írásból vagy nyomtatásból?

Domokos: Nem a fejből...

Tanár: Nagyon jó! Hát azt tudja e, hogy Magyarországnak mi a székvárosa?

Domokos: Már t. i., hogy hún készítik a legtöbb székelt? Tudja a fráns, de nem is vagyok rá kíváncsi...

Tanár: De azt tudnia kellene, hogy mi a székvárosa Magyarországnak...

Domokos: Már mért kellene azt nekem tudni! Nem azért böktek én le száz koronát...

Tanár: Jó... jó... rendben van... elmehet... a vizsga sikerült! A bizonyítványt majd megkapja...

Domokos: Csak aztán jó legyen; nem hiába tanultam én annyit, hogy majd belegebédtem!

Petur.

A vizsga-panama.

Minta-iskolák.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, december 4.

A főváros több polgári iskolájában leleplezett hamis bizonyítvány gyártó tanárok ügyében Sándor László főkapitány ma is folytatta a kihallgatásokat. A nagyszámu bűnügynek csaknem minden részletére napfényt derített a rendőrség erélyes nyomozása s a közeli napokban több letartóztatás várható.

A nagy tanügyi botrány mai fejleményeiről budapesti tudósítónk ezeket jelenti:

Ma kerültek kihallgatásra Hochrein Lajos, a Nagydófa utcai, Vaszkó György a Kincsedik kerületi, Hortobágyi Anai az ezé-kerületi polgári iskola igazgatója és Lada Karoly az éke-főrosi saftis ügyvéd. A rendőrség mindannyiuktól fevilágosítást kért, mert az előkészítő munkában az iskolákban is vizsgálataik egyes tanítványait. Ugyancsak ma délelőtt halgaták ki a főkapitányságon Langer Sándor államváltó titkár, valamint másodikban Mosdóssy Imre tanfelügyelőt.

A vizsgálat ez idő szerint a Rottenbiller utcai, Szigeti utcai, Prator utcai, Vasselenyi utcai és Kesich utcai polgári iskolákra terjed ki. Legszűkebb a Rottenbiller utcai iskola dolga. Ott a tandíjkezelés körül is nagy számban bírálatok történtek, amelyekért Földes Géza igazgató felelős. Ott még nem hallgatta ki ugyan a rendőrség, de a tanuvalomások révén névleg nagyon kompromittálék. Bajba kerül még Kovács István, a rákosigeti magánelőkészítő iskola tulajdonosa, akit azelőtt győztesnek, hogy tudatlan tanítványait olyképp juttatta bizonyítványhoz hogy megvesztegette a tanfelügyelőket.

A rendőrség szomszóló Korányi György segédtanfelügyelő ellen is gyűjt a terhelő adatokat. Sándor László rendőrkapitány kijelentette, hogy az ügyben legközelebb szexaciós letartóztatások lesznek.

BOTRÁNY

a királyi várbán-

Inzultáltak József főherceget?

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, december 4.

Titokzatos botrány játszódott le vasárnap este a budai várpalotában, de a fővárosi lapok közül csupán A Nap emlékezik meg róla rendkívül burkolt formában. Annyit meg lehet állapítani, hogy a zajos incidensnek József főherceg is szereplője volt, a részleteket azonban egyelőre homály fedi.

A rejtélyes dologról budapesti tudósítónk A Nap nyomán ezeket jelenti:

Botránytól, zajos verekedéstől volt hangos vasárnap este a csendes budai vár udvara. József főherceg lakosztálya előtt történt a titokzatos incidens, amelyről azok is, akik látták a történeteket, megtörhetlen titkolózásba burkolóznak. Amikor a zaj felverte a palota csendjét, József főherceg is ott volt az udvaron. Ott volt továbbá az új kamarai előjáró és egy százados, akinek személye ismeretlen. Indulatos szavak hallatszóttak, a lakájsereg bámulva, némán nézett urára. Azután József főherceg visszavonult lakosztályaiba.

De hirtelen megjelent Beniczky Tamás rendőrfelügyelő, a vármegyei rendőrlégénység parancsnoka. A kapuk bezárultak s kiadták a jelezot:

— Hallgatni, mindent eltitkolni!

A főhercegi pár lakosztályaiban most csak József főherceg tartózkodik, a felesége, Augustia főhercegné és a jutikumi ünnepélyek miatt Bécsben időzik.

A főherceg az ügyben egyelőre nem tesz semmiféle további lépést. A rendőrségen azonban tudnak a történetekről. Dél-előtt Beniczky rendőrfelügyelő és Máltás Hugó rendőrtanácsos megjelentek a főkapitányságon és zárt ajtó mögött egy óra hosszat tanácskoztak Bodai Dezsővel.

Az udvari botrány hírére a vár tájékán még titokban tartják, a lakájoknak szigorúan megvan tiltva, hogy erről a dologról bárkiyel is szóba álljanak.

Ezzel az ügygyel kapcsolatosnak látszik a felhivatalos Magyar Távirati Iroda ma esti következő két jelentése:

— József főherceg udvartartásában legközelebb személyi változások vannak tervbe véve. Mint értesülünk, az egyik megüresedő állásra Kratochwill Károly százados van kiszemelve.

A másik jelentés, amely nyomban az előbbi után következik, a Nap cikkét teszi szóvá és így hangzik:

— Egy intermezzóról, amely állítólag József főherceg lakosztályaiban történt volna, gazdag képzelő tehetséggel kiszinezett híreket közölnek ma este egyes boulevard lapok. A Magyar Távirati Iroda illetékes helyen értesül, hogy e híresztelések nem felelnek meg a valóságnak.

A balkáni bonyodalom.

Javul a helyzet. — Nem voltak összeütközések.

Semleges nagyhatalmak.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, december 4.

A tőzsde hangulata ma már szilárd és nyugodt volt. Nem ült fel a spekulánsok hazug híreinek, hanem a Belgrádból érkező szenzáció hatása alatt nyugalommal tekint az eseményeket. A *Novoje Vremja* belgrádi tudósítója ugyanis azt jelentette lapjának, hogy *Milovanovic* szerb külügyminiszter arról értesült *Izvolzky* orosz külügyminisztertől, hogy Oroszország elismeri Bosznia-Hercegovina a nemek szíjóját. Ez a kijelentés akkor történt, mikor a két államférfi Berlinben találkozott november hó elején s valószínű, hogy *Izvolzky* ekkor már ismerte az angol és francia kormányok fel-fogását is. Feltéve tehát, hogy a belgrádi levelezőt jól informálták, akkor Oroszország részéről nehézségek nem várhatók a Szerbia háborus hangulata csak a börzspekulánsok agyában él. Ezzel a feltűnést keltő hírrel egyidejűleg jelenik meg a hivatalos cáfolata a mozgósításnak is, amelyet csak kétkedve fogadhatunk, mert mint alábbi tudósításainkból kitűnik, a katonai csapatszállítások a mai nap sem szüneteltek.

Ma érkezett híreink ezek:

A tőzsde hangulata.

Budapestről jelentik: A mai tőzsde határozottan a béke jegyében járt. A összes értékek emelkedtek. A vezető papírok árfolyama 7—8 koronával, szállt feljebb és még a közben érkező rémhírek sem tudtak ellenkező irányzatot teremteni; egyszerűen nem hitték el a terjesztett meséket és ezeket a kontremine ügyeskedésére vezették vissza. Már a becsi első előtőzsdén tíz koronával magasabban jegyezték az osztrák hitelt, mint a tegnapi előtőzsdén és 5 és fél koronával magasabban, mint a tegnapi zárlatkor. Hasonló arányok vannak a többi papiroknál is.

Cattarót bombázzák.

Budapestről jelentik: Ma azt a rémhírt terjesztették, hogy a montenegróiak Cattarót bombázzák. Ez a hír állítólag Zágrábból érkezett a pesti magyar kereskedelmi bankhoz. Nevezett bank igazgatósága a hozzá intézett kérdésre azt felelte, hogy sem zágrábi fiókjától, sem sehonnan mástól ilyenféle hír nem érkezett. A hír nyilvánvalóan valami tőzsdei manőverre megy vissza.

A bileki mészárlás.

Tegnap rémhírek terjedtek el a bileki nagy mészárlásról, melyről olyan szörnyűségeket meséltek, mint annak idején a maglaji katasztrófáról. A banda betöréséről mi is megemlékeztünk. Főhivatalosan és hivatalosan az egész letagadták és lecáfolták, sőt a privátim megkérdezett hadügyminiszter azt mondta, hogy szó sem igaz az egészről.

A rémhírekkel és ófólatokkal szemben a ma érkezett hírek alapján képesek vagyunk körülből a tényeket megállapítani.

Mosztárból ugyanis azt jelentik, hogy nagy massakeről nincsen szó, de volt egy kisebb határvillongás, mely még november 29-én folyt le. A spanyol király nevét viselő 38. gyalog-

ezrednek egyik zászlóalja van Bilekben állomáson. A zászlóalj egyelőre 700 emberből áll és még a hét folyamán fog 1000 főre kiegészülni. Ennek a zászlóaljnak egy teljes hadilag felszerelt szakasza indult el vasárnap reggel nyolc órakor portyázó utra a montenegrói határra. Körülbelül fél óra múltával eljutottak puskalövésnyire a határtól s akkor valahonnan lesből rálőttek a csapatra. A sűrű golyózápor következtében vagy nyolc ember elesett, mire zavar támadt a csapatban. Ekkor előrehant vagy száz főnyi montenegrói csapat, de ezeket a már megsebesült *Trájtler* Dzsó főhadnagy lélekjelenete folytán már türeléssel fogadták, úgy hogy huszonöt sebesült és kilenc halott hátrahegyésével meglutamodtak. A mielek közül két köslegény halva maradt. A régiön visszalévő csapat kilenc sebesültet is szállított a mielek közül és ezek közt volt *Trájtler* Dzsó főhadnagy, aki utközben meghalt. Uőbb kiment egy köslegényes csapat, hogy behozza a sebesült montenegróikat is, de már csak a holtakat és négy súlyosan sebesültet találtak; a többi könnyebb sebesült visszavánszorgott hazájába, mint ezt a vérnyomok mutatták. Az elesett katonákat december elején Bilekben eltemették. A főhadnagy holttestét: szülei kívánságára hazaküldték Nyíregyházára.

Nyíregyházáról kapjuk a hírt, hogy az ott lakó *Trájtler* családnak a ma nap távirat érkezett Bilekről, a melyben az ezredes *Trájtler* Tibor halálát jelentette. Távirati kérdezősködsékre az ezredes azt válaszolta, hogy a főhadnagy öngyilkos lett. A család hazavitette a holttestet Nyíregyházára s akkor látták, hogy a halottat bal arcán, az orra mellett érte a gyilkos golyó. Mivel öngyilkosság alkalmával még soha sem történt, hogy a halálra szánt ember a fegyvert arcába sütötte volna s legkevésbé tehető ez föl katonától: a család már akkor arra gondolt, hogy a főhadnagy halálát idegen golyó okozta. A mai bileki hírt Nyíregyházán *Trájtler* Tibor halálának szomorú magyarázataként fogadták. A szerencsétlenül járt főhadnagy harminchárom éves, erős, szép, növésű ember volt. Kedves, szimpatikus egyéniségénél fogva a társaságokban nagyon szerették. Edesapja városi főorvos és igen népszerű ember volt. Nyíregyházán; két esztendővel ezelőtt halt meg. Ötvegy édesanyjának még két gyermeke maradt: az egyik szintén katona, a másik leány.

Katonai szállítások.

Fiuméből táviratozzák: Ma hajnalban két katonavonat érkezett Fiuméba, az egyik Zágrábból, a másik Leibachból. Rövid pihenő után mintegy 750 embert szállítottak a magyar horvát társaság Budapest és Villám gőzösére, amelyek reggel hat, illetve nyolc órakor Metkovicba indultak. Később megérkezett a károlyvárosi 94. gyalogezred 50 embere, akik a rendes kattarói hajójáráttal a Gödöllő gőzösről indultak utnak.

Szombaton hajnalban két zászlóalj ér-

kezik Fiuméba, ahonnan a ma éjjel megérkező *Carniola* osztrák Lloyd gőzös a gravózi kikötőbe viszi őket. Innen az egyik zászlóalj *Trebince*be, a másik Bilekbe indul. Vasárnap reggel a Mária Terézia osztrák Lloyd gőzös és a magyar-horvát társaság *Dániel Ernő* gőzöse a dalmáciai kikötőkbe szállít katonaságot.

Komáromból jelentik: A Komáromban állomásozó 76. gyalogezred egy zászlóalját ma a felemelt békelétszámra való kiegészítés céljából Fiuméba menetelték, ahonnan hajón Cattaróba mennek.

Budapestről táviratozzák: Ma éjszaka folytatódtak a katonai szállítások. A szolnoki vonalon az 1900. számú vonattal öt üteg tüzérség és a 68. gyalogezred egy zászlóalja érkezett meg Budapestre és ment tovább dél felé.

A józsefvárosi teherpályaudvaron ma is meglátzott a háborus készülődés. Bent az állomáson rengeteg katonaságot szállásolnak el a kocsikba. A déliben elindult vonattal egy gépfegyverosztályt is szállítottak. Este és éjjel előtt indult utnak a másik két vonat is.

Hajnalban érkezett meg a lőcsei 85. gyalogezred egy zászlóalja és a Mária Terézia kaszárnyába vonult, ahol estig maradt. Ekkor kivonultak a józsefvárosi pályaudvarra s a délután érkező két kaszárnyai zászlóaljjal együtt vonatra ültek.

Míg a magyar ezredeket valósággal megtizedelték a boszniai helyőrségek megerősítése céljából, addig Ausztriában eddig mindössze két osztrák zászlóaljat mozgósítottak. A staniszlauí 12. és a lemergi 30. gyalogezred egy zászlóalja már megérkezett Budapestre, ahonnan a lőcsei csapatokkal egyesülve folytatja útját *Príboj* felé.

Mozgósítva van a VII. hadtest.

Nagyváradról jelentik: A tegnap elindított első transzport után talán már a legközelebbi napokban következnek a többi. Tegnap este a nagyvárad garnizonban a legkomolyabb hírek terjedtek el a mozgósításról. Tény az, hogy *Grünzweig* Artur tábornokhoz tegnap több sifirozott távirat érkezett a mozgósítás ügyében. Egy igen magas állású tiszt szerint ezzel a távirattal az egész hetedik hadtest tegnap reggel hat óra óta mozgósítva van. A tartalékosok még ma, a mozgósítás második napján, de legkésőbb holnap megkapják a behívót. Az összes behívók már a polgári hatóságoknál vannak, egyetlen telefonutasításra a város 96 rendőre egy nap alatt kikézbési az összes behívókat.

Más forrás szerint a távirat csak a mozgósítási előkészületekre vonatkozott. De az is bizonyos, hogy a mozgósítás kérdése három napon belül eldőlt, még pedig az előjelekből ítélve, kedvezőtlenül, öt évre visszamenőleg az összes tartalékosokat behívják. Azt egész határozott forrásból tudjuk, hogy az összes nagyvárad kaszárnyákban éjjel-nappal lázasan folynak előkészületek a mozgósításra. A főbb tisztek állandóan a kaszárnyákban tartózkodnak. Tegnap késő éjjelig tisztí összejövétel volt, amelyen a hadosztály parancsnok a garnizon tisztjeit utasításokkal látta el.

Itt említjük meg, hogy az önkéntes iskolát a legnagyobb valószínűség szerint a legközelebbi napokban már feloszlatják. A háboru esetére nem terjed ki az önkéntességi kedvezmény, az önkénteseket egyszerűen közlegényi minőségben a századokhoz osztják be. Már a megrendelt tankönyveket vissza is küldték a bécsi könyvkereskedőhöz.

Katonáink egymást ölik?

Belgrád-ból táviratozzák a következő ellenőrizhetlen és felette valószínűtlen esetet:

Az osztrák-magyar hadseregnek Boszniában állomásozó ezredei egy idő óta ellenséges viszonyban vannak. A 23. gyalogezred egy zászlóaljja, amelyet Zomborból helyeztek át Bosznia-Bródba, tegnapelőtt összeütközött egy osztrák ezred legénységével. A két tábor között valóságos csata fejlődött és mindkét részről mintegy 30 ember esett el. A vérengzésnek csak akkor sikerült véget vetni, amikor a tisztek is kardot rántottak. Az összetűzésben egy Vasics nevű főhadnagy halálosan megsebesült és feleségét táviratilag hívták el Zomborból.

A képviselőház folyosóján, ahol ma több képviselő tartózkodott mint a tanács-teremben, a háborúról sok beszéd folyt. A folyosón jelen volt Bolgár Ferenc államtitkár is, aki a következőket jelentette ki:

Az összes háborus hírek, de különösen amelyek összeütközésről szólnak, nem egyebek koholmányoknál. Még egyetlenegy fegyver sem dördült el.

A zombori csapatok harcáról egyáltalában nincs tudomása a kormánynak. Trajtler főhadnagy halálát nem harcban lelte, hanem öngyilkosságot követett el s ezt hozzátartozóihoz intézett levélben meg is írta.

Bulgária fegyverrendelése.

Budapestről táviratozzák: A soroksári-uti fegyver és gépgyár-részvénytársaság műhelyében szinte hihetetlen nagy mértékben, éjjelnappali munkával, dupla fizetéssel rendkívül munkásokkal folyik a fegyverkészítés. Bulgária több ezer régi szabású Mannlicher és körülbelül 20,000 Werndl fegyvert rendelt a budapesti fegyvergyárban. Az első transzport átvételére megjelent a soroksári gyárban hat magasrangú bolgár katonatiszt polgári ruhában. A munkások körében nagy feltűnést keltett a dolog, a bolgár nyelvet ugyanis nem tudták megkülönböztetni a szerb nyelvtől és egyszerre minden ok nélkül az a riadó hír kapott szárnyra a munkások körében, hogy ők a tömeges fegyverrendeléseket a szerbek számára készítették s hogy a fegyverek civil ruhájú átvétel tulajdonképpen szerb katonatisztok, akik azért jöttek, hogy nagy titokban, kerülő úton Szerbiába szállítsassák a fegyvereket.

Félhivatalos cáfolat.

Bécsből jelentik: A „Fremdenblatt” jelentik: Tegnap csapateltolásokról és hasonlókról szóló hírek voltak forgalomban. Ezek a hírek arra vezethetők vissza, hogy most hajtják végre az annak idején elhatározott intézkedést a 15. hadtestnél főlegelt békelétszámba való helyezését illetőleg. Ugyancsak a Boszniában és Hercegovinában állomásozó csapatok, mint minden évben ebben az időben, most kapják ujoncaikat. Ezek a szállítmányok most mennek végbe.

Oroszország elismeri az anneksiót.

Londonból jelentik: Itt valóságos konsternációt keltett az a hír, hogy Oroszország elismerte Bosznia-Hercegovina annekszióját. Izvolszky külügyminiszternek nyilatkozata, mely a Novoje Vremja című lapban jelent meg, a valóságos jellemet egyszerre tisztázta. Nagyon jellemző, hogy a Novoje Vremjanak a Reutter-ügynökség útján a londoni sajtóhoz eljuttatott jelentését a Daily Graphic kivételével egyetlen londoni lap sem közli.

A hatalmak felszólalása.

Londonból jelentik: A Daily Telegraph párisi tudósítója azt állítja, hogy Anglia, Franciaország és Oroszország a jubileumi ünnepek után Bécsben barátságosan, de határozottan fel fognak szólani ama fenyegető előkészületek miatt, melyeket Ausztria-Magyarország a monarkia déli határán egyre fokozódó mérvben tesz. Aerenthal bárónak egy ilyen lépés ellen nem lehet kifogása, mert az ő kívánságára Belgrádban is hasonló előterjesztéseket tettek.

Az annekszió a Házban.

Budapestről jelentik: Nagy György a holnap délutáni ülésen fog interpellálni Bosznia-Hercegovina annexiója ügyében. Erre vonatkozólag egy hírlapíró előtt kijelentette, hogy Aerenthal báró külügyminiszter föllevezte a királyt és a nemzetet, mert azt állította, hogy az annekszió kérdését az összes külföldi államoknál rendezte s ezért buknia kell.

Rakovszky István a jövő hét szerdájára interpellációt jegyzett a külügyi helyzetről. Ugyanerről a kérdésről készül interpellálni Rakovszky Béla is.

A szerb trónörökös háztűznézőben.

Bécsből jelentik: Egy itteni, nem teljesen megbízható könyvatos ma azt jelenti, hogy György szerb trónörökös Konstantinápolyba utazik s ott egy török hercegnőt fog eljegyezni.

Tittoni Szerbia ellen.

Rómából jelentik: Tittoni külügyminiszter ma tartotta meg az egész világ által feszült érdeklődéssel várt beszédét. A beszédnek az annexióra vonatkozó részében a miniszter hangsúlyozta, hogy nem akar a monarkia belügyeibe avatkozni, de kijelenti, hogy Szerbia és Montenegró követeléseit jogtalanok és kompenzációról szó sem lehet. Az európai konferenciát Olaszország is szükségesnek tartja, mert úgy a monarkia, mint Törökország és Szerbia jogos igényei kielégíthetők lesznek. Az annexió előzményeit fejtegetve, szimpatiaját fejezi ki a balkán államok iránt és szívesen indít diplomáciai tárgyalást az érdekében, de figyelmezteti Szerbiát, hogy ne bocsátkozzék kalandokba, mert következményeit maga fogja viselni. Végül azt a szenzációs eseményt közli, hogy Olasz és Oroszország között közeledés történt, ami nem lesz fontos következmények nélkül.

Tittoni e kijelentése nagy feltűnést keltett diplomáciai körökben s azt vélik, hogy ezzel beszédének békés tenorját teljesen lerontotta.

Orgazdasággal vádolt aradi kereskedő.

A meglöpött postakincstár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 4.

Annak a tolvajszövetkezetnek ügyében, a mely a magyar postakincstárt telefonhuzalok ellopásával éveken keresztül sok ezer koronával megkárosította, az aradi törvényszék vádpanácsa ma hozta meg vád alá helyező határozatát. A vádpanács a bűnügy szereplői közül a munkásokat lopás büntette miatt. Hartmann Samu aradi ócskavaskereskedőt, továbbá ennek nejét és anyját orgazdaság bűntette miatt helyezte vád alá.

A megszabásu bűnügyi már több ízben megemlékestünk és megír ut hogy a tolvajszövetkezetet, amelynek működési köre Budapesttől az ország délkeleti határáig terjedt, az év február elején az aradi rendőrség leplezte le.

A fővárosi postaigazgatóság ugyancsak már régebben feljelentést tett a rendőrségen, hogy Budapesten és környékén nagymennyiségű telefonhuzalt lopnak el a postakincstár tulajdonából. A nyomozás megindult és Radó Ernő budapesti fémkereskedő segítségével több gyanús jel alapján a fővárosi rendőrség detektívjei a nyomozás színhelyét Aradra tették át. Csakhamar meglepő eredményre jutottak.

Kiderült ugyanis, hogy a huzalokat aradi telefonalkalmazottak lopják már évek óta, továbbá, hogy maga a rakárnok a tolvajszövetkezet feje és hogy a lopott huzalokat Hartmann Samu aradi kereskedőnél értékesítik, aki a huzalok megvásárlásakor nagyon jól tudja, hogy lopott holmit vesz. A detektívek Hartmannnál házkutatást tartottak és a padláson több méterhossza huzalt találtak. Hartmann segédje, Popa György bevallotta, hogy főnöke több ízben vásárolt telefonmunkásoktól nagymennyiségű huzalt. Az ő segítségével sikerült a tolvajbanda agját, névszerint Bartalus László, Brád György, Germán Traján és Palotás Mihály személyében kérésrekeríteni. Valamennyien a gyoma-mezőberényi vonalon dolgoztak.

A munkások kihallgatásuk alkalmával beismerték, hogy a postakincstári huzalokat évek óta kisebb nagyobb mennyiségben lopkedták és Hartmannnál értékesítették. Az árut hol Hartmann, hol felesége, hol pedig anyja, azv. Hartmann Harmanné és Popa György segéd vette meg tőlük.

Az aradi ügyesség ez alapon eljárást indított a munkások és a Hartmann család ellen.

A vádpanács ma foglalkozott a vádirat ellen beadott kifogásokkal. Hartmann Nemess Zsigmond dr. ügyvéd, a munkásokat pedig Krenner Zoltán dr. ügyvéd képviselte. A törvényszék vádpanácsa Lehmann Viktor dr. törvényszéki bíró előadása alapján a kifogásokat elutasította s az összes terheltet vád alá helyezte.

MULATSÁGOK.

(—) A turisták második estélye. Írta: István a (folyó hó 5-ai) turisták második estélye jelentkezőt egyesületi tagokat és az általuk bevezetett vendégeket, hogy a Kovács és Novotny féle helyiségben megtartandó 2 ik turista ház estélynek már eddig is kiváló műsorában érdekes változás állott be. Ugyancsak Balassa Ernő és Paix Jacques egyesületi tagok által felvett lényekpek után érdekes mozgósított képek késznek bemutatva. A vetített képek különösen nagy figyelmet érdemelnek a gálán részletek. már csak azért is, mert ide óhajtt az egyesület egy menedékházat építtetni. Továbbá igen érdekesek lesznek a hazánk szebb vidé-

keiről, szorosairól és várromjairól felvett képek amelyek igazi élvezetet nyújtanak a szemlélőnek. A most már véglegesen megállapított program ez: 1. Zongorasám: előadja Szalai Aranka zongora tanárnő. 2. Szavalt: előadja Moravék István. 3. Boka kesergője: előadja Hegedűn Virth János és zongorán kísérő Szalai Aranka. 4. Csevegések: felolvassa Róka József pénzügyigazgató. 5. Szünet: ez alatt mozgó és vetített képek látható bemutatva. 6. Ének-szám: előadja Korgó Mária és zongorán kíséri Szalai Aranka. 7. A szünetes zongoramester: előadja Szalai Aranka. Végül két vetített kép fognak bemutatni.

A kutyák és a zsidók.

Liberalizmus a budapesti Műgyetemen.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, december 4.

A Dunántul még most is beszélnek arról a dugaszdag grófról, aki a parkja kapuja fölé nagy betűkkel függesztette ki ezt a némileg céltartalmú felírást:

„Kutyáknak és zsidóknak tilos a belépés.”

Rége volt ez, huszonöt esztendővel ezelőtt, s ma már szinte hihetetlennek látszik, hogy valaki efféle otromba durvaságra vetemedhessen. Pedig akármilyen hihetetlennek is látszik, ime: a liberálisnak mondott aerában is van példa a hasonló ripákre. Tessék csak elolvasni a következő levelet, melyet egy aradi származású műgyetemi hallgató intézett lapunk szerkesztőjéhez a maga és még hetven társa nevében.

„Mi uram már öntudó vagyunk. Rajstermünk a *Bálaton* levő „Bálaton” kávéház fölött, a negyedik emeleten van. Talán a József-Műgyetem megalapításával egykorú az a szokás nálunk, hogy a zsidó és nem zsidó hallgatók különváltva, két rajsteremben dolgoznak. Főlegesen megjegyezmem, hogy azért van két rajstermünk, mert egyben nem férünk el, nem pedig azért, hogy legyen alkalmunk a zsidó és nem zsidó hallgatóknak egymástól teljesen külön rajsteremben dolgozni. Mindkét rajsterem a negyedik emeleten van, s külön bejárat vezet mindkét felé. Ezemben stoc most, hogy a különválasztásról beszéljek, hiszen ez már olyan természetes dolog nálunk, amiről beszélni sem érdemes. A két rajsterem hallgatói egymással nem érintkeznek, érvény alatt azt, hogy rajzórán nem megyünk be egymás rajstermébe. Már tudnillik a keresztények nem jönnek be a mi rajstermünkbe. Mi kénytelenek vagyunk néha az övébe bemenni, mert egynehány rajzlap anyaga az ő termükben van felüggesztve. Tegnap délután átmegegyek a keresztény rajsterembe, s mit látok ott, az ajtón belüli felüggesztve? A következő bővített mondat díszlett egy rajzlepon. vastag betűkkel:

„Kutyáknak és zsidóknak e terembe lépni tilos van.”

Mikor kijöttem, elmondtam kollégáimnak az esetet s képszelhet, hogy mennyire felháborodtak. És most azon tanácskozunk, hogy mit tegyünk? Bemennünk, letépjük azt a piszkos írást? Pofoskodjunk? Vagy feljelentjük a dékánál?

Megjegyzés nélkül közöljük ezt a levelet s még azt se tartjuk szükségesnek, hogy ezeknek a vérgéértett ifjaknak tanácsot adjunk. Meg vagyunk győződve róla, hogy magának a ténynek a pusztán közlése is elegendő lesz ahhoz, hogy a Mű-

gyetem dékánja a kötelességét teljesítse s hallgatóinak ezért a hallatlan inzultusért példás elégtételt adjon.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A kedélyes paraszt.

A dollárkirálynő szerzőjének, Fall Leó-nak és líbre tisztájának, Leon Viktornak, egy vékonypénsű csemetéjét mutatták be ma este az aradi színházban. Nem sok örömmünk telt a szegény kis darabban, mely annyira nem vall a Dollárkirálynő szerzőjére, mint, ahogy nem hasonlít Kerekes Kungur Mihály Sándor szerb király meggyilkolása című történelmi drámája Shakespeare Macbethjére. Ebben a darabban minden rossz, ahol humoros akar lenni, ott trágár, ahol komoly hurokat peng, ott limonádé ízűvé válik, szóval unalom, unalom, s pedig tudvalevőleg a legbiztosabb halála egy szindarabnak. A zenéje összehalmozott muzsika, a hol eredeti, ott halálosan unalmas. Nagyon kevés kedély van ebben A kedélyes parasztban, olyan kevés, hogy bátran megváltoztatnák a címét Az unalmas parasztra. Isléstelenség annyira van benne, hogy más darabot is lehetne vele rontani. A második felvonásban olyan ömögverekedést rendeznek, hogy nálunk ilyen esetben a csendőrök fejevert használnak és a lapok több halálesetről és súlyos sebesülésekről számolhatnak be. Meg kell adni, hogy a verkedésel scénaát kifogástalan előadásban láttuk.

Szegény színészeink mindent elkövettek, hogy A kedélyes parasztot megmentse az életnek, de legjobb igyekezetük dacára is kimult A kedélyes paraszt, kimult taps nélkül, rejtetes unalom közepette. Mikor ilyen médon parentál el a kritikus egy darabot, nagyon nehéz arról írni, hogy a darabban egyik-másik szereplőnek sikere is volt. Pedig volt siker, de az a szereplők öleteinek nem, pedig a szerepek öleteiségének szót. Kallay Jolán, Lovoy és Polgár pompás játékkal megkacagtatták a közönséget, de ők maguk is érezhették, hogy hiába minden, A kedélyes parasztot még ők sem mentik meg.

Kér volt Fall ur operettjét diadalmas vidéki körúrában Aradon feltartóztatni. H. G.

* Az új képtárlat. A magyar és idegen festők képtárlata, melyről tegnap már megemlékestünk, ma délelőtt nyílt meg a Weiss Leó cég műtermében. A megnyitás napja ugye örökös, mint anyagi tekintetben az új tárlatnak szinte pártlan sikert ígér. Az aradi műbarátok nagy számban tekintették meg a képeket, melyeknek vásárlása is megkezdődött már a mai napon. Emittal is, mint az aradi tárlatokon az utóbbi időben mindannyiszor, gyoroki Andrást Károly, az ismert műbarát kezdte meg a vásárlást. Megvette a tárlat egyik legkiválóbb darabját, J. Holmstéd „Ejféli nap” című művét, mely kvalitásával, méretével, színészséggel egyaránt felkeltette a műértők figyelmét. Andrást vásárolta meg Spányi Béla „Macvár”, Endrey Endre „Palerméi utca”, Komlósi Zsigmond „Hollandi leány” című képeit, Klemm E. gyönyörűen kidolgozott, miniatűr szépségében gazdag „Régióvár” című művét és Beck Fritsnak két kutyát ábrázoló festményét. Ezen kívül több képre folyik már az alk. Így elsősorban Kaufmann Adolfnak, a zsenialis művésznak igen kvalitásos képére: A haszardó juhnyárvá, Tetzelt Pécsi Kálmánnak két baromfludvara, Sándor Antal három nagyobb és egy kisebb vácsna, amelyeknek szelvényes, modern esztétikus érdekeseen teszi változatosá a tárlatot. A külföldiek közül R. von Ottes, A.

Defort. I. Wagner tenger-részlettel a tárlat legszébb tájképei közé tartoznak. Ludvig Urbán két képe: A vig muzsikos és A kovácsműhely főleg a közönség ama részének tetszenek, mely a régi hajszálynál pontossággal dolgozó iskola híve Neogrady Antal az ő kedves stílusával festett képekkel, Balogh Mihály egy budapesti részlettel, Böhm Ritta, Szász I., Illés Antal szintén értékes tájképekkel szerepelnek a tárlaton. Finom kidolgozásuk Kuglmay tájképei, Charpin „Gondolatokban” című női feje, L. Hartung „Macskák a rokkán” című idillikus képe. Ezekon kívül még egész csomó szép mű teszi értékesé a tárlatot, amelynek egyik leg-sajátosabb tulajdonsága, hogy a képek áránál fogva a legszerényebb viszonyok között élő műbarátoknak is lehetővé teszi a vásárlást. Az új tárlat nemcsak jó képekkel, de — el lehet mondani — sokkal olcsóbb képekkel van tele, minőkör az aradi művásárló közönséget a tárlatok általában hozzászoktatták. Ennek a kedves alkalomnak bizonyára meglesz az eredménye és ezekből a képekből alighanem kevés fog Aradról visszakerülni.

* Állandó színház Vásárhelyen? Hódmezővásárhely — mint tudósítónk jelenti — immár emancipálta magát színházi tekintetben és arra törekszik, hogy önálló színházalattal állandósítsa a színjátszást. Első kísérlet erre a szombaton kezdődő első téli szezon, amelyet Baróthy Részó jeles társulata nyit meg a Biboros előadásával. Érdekes vállalkozás, mert olyan művészi erőket biztosít magának, mint Komlóssy Emma, a Népszínház ünnepelt primadonnája, Gerlák Hermin, a kolozsvári nemzeti színház volt szubrettje és Bihari Áko, a legjelesebb drámai színészek egyike. A negyvenhárom tagú társulatnak erős kórusa van: 10 nő és 10 férfi, karmestere Szemerey Péter dr. és a szegedi 48 gyalogezred zenekara szintén közreműködik az előadásokon. Az első vásárhelyi téli szezon a közönség nagy lelkesedéssel fogadja és már előre is nagy bizalmat előlegez a derék színészpárral, amennyiben már eddig is ötven bérlő jelentkezett Komlóssy Gyulánál, az igazgató helyettesénél.

* Hangverseny. Igen szép közönség előtt fog bemutatkozni holnap, vasárnap d. u. 5 órakor a „Fehér Kereszt” nagytermében Pich-Steiner Soma ismert világhírű magyar hegedűművész és Tony Koller udvari operabénekesné. A hangverseny iránt vidékről is igen nagy az érdeklődés. A még meglevő jegyek ifj. Kleins Mór könyvkereskedésében kaphatók.

* Swárdström világhírű opera és dalénekesné hangversenye december 18-án, vasárnap délután 5 órakor lesz a Fehér Kereszt nagytermében. A még meglevő jegyek ifj. Kleins Mór könyvkereskedésében előjegyezhetők.

* A Nyugatnak, Ignó Miksa és Osvát Ernő kitűnő folyóiratának most jelent meg a 28. le száma. A szám rendkívül gazdag tartalma éppen olyan előkelő színvonalú, mint az előző számoké. Verseteket Babits Mihály, Lócso Géza, Ady Endre, Fröhlichné Kaffka Margit és Kemény Simon, prózát pedig Mária Zsigmond, Fenyő Mária, Szász Zoltán, Baumgarten Ferenc, Füst Milan és Ady Endre írtak bele. A Figyelőben ezúttal Hegedűs Gyula, Babits Mihály, Kesztyösi D. Z. és Csáth Géza dolgozói foglalnak helyet. A Nyugat előfizetési ára egy évre 20 kor., félévre 10 kor., egyes szám ára 1 kor. A kiadóhivatal VII. Akácia-u. 5. alatt van.

* Óriási faipar Kanadában. A világ legnagyobb faiparát mutatja a pézsa mongóliánál, az Uránia színház. Hatalmas üzemben dolgozók fel az őserdők felírásait. Valóságos vasúthálózat futja be a nemrég még járhatatlan utakat és ezeken szállítják le a már félig feldolgozott faanyagot. Facsarstatás, fakészítés, eszter és eszter munkák közlése munkája, lovak, gépek állnak az óriási ipar szolgáltatá-

ban. Olyan látványt nyújt ez a kép, melynek figha-ót a világ egyetlen hasonló ipartelepse sem tud felmutatni. A nagyszerű képet még csak szombaton és vasárnap mutatja be az Uránia színház. Ezen a két napon kerül még előadásra a nagyszerű párisi pikáns műsor, mely a közönség nagy tetszésével találkozott. Szombaton este 9 órakor, vasárnap pedig 10 órakor tartják meg a párisi estélyt.

Kossuth szigorú rendelete.

A miniszter a szocialista párt ellen.

Újja a vasutasokat az izgatóktól.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, december 4.

Közvetlenül a vasutas munkás-szövetség feloszlata után a szocialdemokrata párt mindent elkövetett, hogy a vasúti alkalmazottakat hatalmába kerítse. Megbizottakat küldöttek széjjel, akik titokban tárgyaltak a munkásokkal. A dolog az államvasutak vezetőségének is tudomására jutott s jelentést tettek róla Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszternek. A miniszter most erélyes intézkedésre határozta magát: rendeletileg megtiltotta a vasutasoknak a szocialdemokrata párt bármiféle szervezetébe való belépést.

A rendelet, amely nagy háboruságot fog előidézni, így hangzik:

— A magyarországi szocialdemokrata párt az év december hó haradján tartandó rendkívüli külgyűlése alkalmából a munkássághoz felhívást bocsátott ki, amelyben a tömegstrájk rendezésére, illetőleg abban való részvételre szólít fel. A szocialdemokrata párt a vasúti alkalmazottak körében is rendkívüli izgató tartalmu felhívásokat terjesztett, amelyekkel a személyzetet a párthoz való csatlakozásra hívja fel. Minthogy e párt nemcsak általánosan a legnagyobb mérvű izgatást fejti ki a felelős állami és társadalmi renddel szemben, hanem az a törekvésével, hogy a vasúti alkalmazottakat tömegstrájkba bevonja és általában a vasúti szolgáltatásban feltétlenül szükséges figyelemet megvonja, mely törekvésnek már eddig is szomorú következményei nyilvánultak meg, tevékenysége a vasúti szolgáltatás érdekével össze nem egyeztethető s ezenel kijelentem, hogy a magyar szent korona országainak területén szolgáltatásban levő vasúti alkalmazott ezen párt semminemű szervének vagy szervezetének tagja nem lehet. Ugyanezen napon nem lehetnek vasúti alkalmazottak tagjai az ugyanezen párt által szervezett vasúti munkások szabadszervezetének, sem pedig semminemű más ily, vagy hasonló célú ugyanezen szabadszervezeteknek. Kijelentem, hogy ezen tilalom ellen való vétés egyik ismérvének fogom tekinteni, ha a vasúti alkalmazott ily szervezetet, vagy szervezeteket támogatásban részesít.

Ezen képet felhívom az igazgatóságot, közölje összes alkalmazottával kivétel nélkül e rendeletet azonnal a megjelöléssel, ha netalán ilyen szervezetnek tagja lenne, abból haladéktalanul lépjen ki, annak minden irányu támogatásától szigorúan tartózkodjék, ellenkező esetben az értesítés vételétől számított tizenöt nap múlva minden szerzett igényének elvesztésével a létszámból minden további eljárás nélkül töröltetni fog.

Az értesítés minden alkalmazottnak vélelve kézbesítendő, amelyet a aláírt, illetőleg az

értesítés vételét igazolni tartosk. Felhívom az igazgatóságot, hogy e rendeletem végrehajtását a legmesszebbmenő figyelemmel ellenőrizze, mert már legvégső idős, hogy a vasúti szolgáltatástól minden izgató elem feltétlenül távol tartassék, illetőleg eltávolíttassék.

1908. december 4.

A miniszter helyett

Seterényi, s. k.

Államtitkár.

A rendeletet a mai napon küldték meg az aradi újságvezetőségnek.

Törvényes ebéd-időt!

— Level a szerkesztőhöz. —

Kedves Szerkesztő Uram,

panaszom van, életem, sőt gyomorba vágó panaszom. Most elcsúsztam a harmadik és a Zsófi — szakácsnőmet mindig Zsófiának kereszteltem el — ma délelőtt felmondott. Indokok: ő nem főz napjában háromszor ebédet.

A két legutóbbi szakácsnő válságnál szintén ez volt a ca us bell! És bevallhatom Önnek, magamba szállva kénytelen voltam elismerni a Zsófi igazságát. Mert tessék elképzelni a következő helyzetet:

A férjem vasúti hivatalnok, aki két óra után jön haza ebédelni. Egyik fiam gimnáziumba jár, ahonnan ötször egy héten egy órakor engedik haza. Egyik kis leányom, az Erzsébet még az elemi iskolában tart és most, hogy 9 órakor magy iskolába tizenkettőkor jön haza. Én és leányom otthon vagyunk, mi tehát a kis Erzsébet tizenkettő után, fél egy felé ebédelünk, mert Erzsébet, szegény, éhesen jön haza az iskolából s ha oszonnát adok neki, nem tud ebédelni. Hát mondom, mi fél egykor ebédelünk. A gimnázista fiam, aki szintén farkas-étvágygyal robog haza az iskolából, egy óra után kér — sőt követel — ebédet. Az uram negyedháromkor eszik.

Mi tehát három részletben ebédelünk. Tessék elgondolni ennek a törlesztéses étkezésnek összes nyomorúságát. A leves kihűléseket, a hus kemény-sége és puhasága körüli bajokat, a főzelék odaégését, a tészta odaéülését, a szakácsnő haragját, a szobaleány türelmetlenségét, a rettegő tüzelő-fogyasztást és egyéb hazulról talán ismert kellemetlenségeket. Még tessék hozzávenni a gimnáziumi latin és torna-órak elmaradását, mikor a fiam egy óra helyett fél egykor toppan be és követeli az ő ebédjét, melyet pedig csak negyed kettőre irányzott elő Zsófi őfelsége Avagy mikor az uram kettő helyett háromkor robog be, ami különös tekintettel a mai vasúti és háberus viszonyokra, elég gyakran történik meg. Hogy mindez micsoda állapotokat idéz elő a konyha körül, az a gyakori szakácsnő változásokból sejt-hető.

Ez a panaszom, szerkesztő uram, a kérésem pedig: törvényes ebédidő: a népek! Nem tudom mivel lehetne szabályozni az étkezési terminust: törvényhatósági szabályrendelettel, kuriai döntéssel, miniszteri rendelettel vagy szentesített tövényvel, de azt érzem, szomorúan szinte kétségbeesve érzem, hogy valamiképp szabályozni kell, sőt szabályozni mi száj! Házi rendűk felforgatója, migréneim okozója lett a törlesztéses ebédelés és ha ez így tart még sokáig, nemcsak a Zsófi, de mi feleségek is felmondjuk a szolgáltatást. Hiszen manapság már mindent szabályoznak: az utcákat, a munkaidőt, a kalapnagyságot; az üzletnyitást és a kávéház-zárást, a cégtársi és házastársi viszonyt, a Marost és a vízvezetékét, tessék hát szabályozni az ebédidőt is, mert különben feminizálják sőt anarkizálják válnak az összes házasságok, kiknek nevében most keserűen foljajdalt hü tisztelője:

egy családanya.

Andrássy és Hadik az arad-környéki gyilkosságokról.

Fővárosi detektívek a vidéken. — Nagy Sándor dr. közbenjárása.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 4.

A kilenceszeres gyilkosok utáni hajszája még mindig nem mutat fel pozitív eredményeket. Aradmegye és a környék lakossága bizonytalan rettegésben él, mert az aránylag kevés számú, kellő eszközökkel alig rendelkező csendőrségben nem lát elég oltalmat biztonsága felett. Érthető tehát az a több oldalról kifejezésre is jutott óhaj, mely felsőbb hatóságoknak közbelépésétől vár eredményt ebben a titokzatos ügyben.

Hogy ez az óhaj teljesülni fog, arra vonatkozólag örömdetes hírt hozott ma Aradra Nagy Sándor dr. országgyűlési képviselő. Nagy Sándor ugyanis, a ki tegnap a képviselőházban nagyobb beszédet mondott, felhasználta budapesti tartózkodását arra, hogy a belügyminisztérium vezetőivel, Hadik János gróf államtitkárral és magával Andrássy Gyula gróf belügyminiszterrel értekezzen ebben az ügyben. Tegnap a Ház folyosóján felkeresték, informálta a vingar, battonyai, kassai, szentmiklósi többszörös gyilkosságokról és kifejtette előttük, hogy bár a csendőrség és a rendőrség minden erővel folytatja a nyomozást, a kegyetlen fojtogatókat mindaddig nem sikerült kézrekeríteni. Nagy Sándor dr. kifejezte azt a véleményét, hogyha az államrendőrség néhány ügyes detektívét küldené ki és a belügyminisztérium vérdíjat tűzne ki a fojtogatók fejére, a közönség meggyugodnék és valószínűleg a nyomozás is eredményesebb volna.

A belügyminiszter és államtitkára, kik némileg ismerték is már az ügyet, figyelemmel és jóakarattal hallgatták Nagy Sándor szavait. Andrássy kijelentette, hogy hajlandó annyi detektívét az aradi rendőrség rendelkezésére bocsátani, amennyire csak szükség van és a vérdíj kitűzéséről is fog gondoskodni. Nagy Sándor ekkor megjegyezte, hogy mivel neki csupán informáló szándéka volt, mert megbízatása sem a város, sem a megye részéről nincs, kéri a belügyminisztert, hogy a végleges intézkedéseket az illetékes személyek meghallgatása után tegye meg. Ő különben pénteken Aradra megy s ott beszél a polgármesterrel és az alispánnal, akik ezután bizonyára igénybe fogják venni a belügyminisztérium segítségét.

Nagy Sándor beszélt ezután a Ház folyosóján Filipp János ujaradi képviselővel is, aki tudomására hozta, hogy a napokban Temesváron megyegyűlés lesz, amelyen foglalkozni fognak a gyilkosságok ügyével és valószínűleg Temes megye is fog vérdíjat kitűzni a fojtogatók fejére.

A nagylaki képviselő ma megérkezett Aradra és illetékes helyen elmondotta Andrássy ígéretét. Remélhető tehát, hogy most már minél hamarabb hathatós intézkedések történnek a nyomozás eredményessé tétele érdekében.

A kisszentmiklósi fojtogató öngyilkos?

Egy csendőrmester adatai.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 4.

Most már igazán bele lehet szédülni abba a hejzába, amit a nyomtalanul eltűnt kisszentmiklósi gyilkosok után indított a rendőrség és a csendőrség. A nyomozó hatóságokat már olyan sokszor megítésvetette a közönség, meg a saját elképzelt képüket, hogy már azt se hinnék el, ha a valódi gyilkosok kézrekerülnek. Pedig most az aradi rendőrség olyan jelentést kapott, amely valószínűvé teszi, hogy a kisszentmiklósi bűnösök egyike kézrekerült, de — holtan.

Az Aradi Közlöny mai számában beszámolt már arról, hogy a csanádmezei Reformátuskovács házában egy szűkített alak felakasztotta magát. Az illető Gecsei Sándor többször büntetett betörtő, aki most is a büntetése elől szökött meg Aradról. Deszpót István kovács házában csendőrpárcserekekkel, aki tegnap az aradi rendőrségnek azt a jelentést küldte, hogy Gecsei a kisszentmiklósi gyilkosság tettese, — ma beszélgetést folytatott az Aradi Közlöny. Az őrmester fentemlítette ama kijelentését, hogy az öngyilkos Gecsei részben a kisszentmiklósi bűnténynek. Hogy miből merültek erre a meggyőződésre, azt így mondta Deszpót:

— Ez az ember közvetlenül a kisszentmiklósi gyilkosság után jött Reformátuskovács házába a keresztapjához, Deák Józsefhez. En a rendőröknek utasítást adtam, hogy ahol meglátják, fogják el. A rendőrök megtudták, hogy Gecsei a rokonainál bujkál és azok se hogyse tudják lerázni a nyakukról; így hát elindultak, hogy elfogják. Ejjel zörgettek be Deák Józsefhez, ahol Gecsei a szoba egyik sarkában szundikált. Amikor meghallotta, hogy a rendőrök jönnek, egy ingben, meztláb kimenekült és a temetőben bujdosott. Hajnál felé visszaszökött a kőszögbe és a Kecse János is a lábában felakasztotta magát. Mi azonnal lefogtuk a ruháját, amelynek zsebében néhány szem kukoricát találtunk és megtaláltuk azt a szívet is, amelyre a dőzsemet meg szokta fojtani. Ma kihívtuk Weiss David njaradi gabonakereskedő raktárosát, Nálján Rex őt, aki határozottan főtismerte a halottban azt, aki neki a kisszentmiklósi elrabolt kukoricát eladta. Holnap Frisck Harmant is kihoztatjuk és ha ő is ráismer Gecseire, ugy biztos, hogy csakugyan ő a tettesek egyike. Véleményemben az is megerősít, hogy Gecsei a rokonainak folytonosan arról beszélt, hogy van egy pár forintja, mert kisszentmiklóson kukoricát vett és aztán drágábban eladta.

Bonyit mendott Deszpót. Ezzel szemben Greis Nandor tb. főkapitány kijelenti, ő nem tartja valószínűnek, hogy Gecsei volna a tettes. Neki egészen mást mondanak a nyomozás adatai.

HIREK.

Klofác kidobása.

Nem kap elégtételt.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, december 4.

A bécsi Rathauskellerben lejátszódott botrány, melynek szenevédő szereplői Klofác cseh képviselő és őt társa voltak, ma az osztrák parlamentet is foglalkoztatta. A cseh képviselők Klo-

fác kidobásában a képviselői immunitás megsértését látják s már azt hangoztatják, hogy a parlamentet át kell helyezni Bécsből valami más városba, mert itt a csehek nincsenek biztonságban.

Az osztrák parlamenti ülés végén Krannar dr. intézett kérdést Weiskirchner elnökhöz s a Klofác-ügy kapcsán azt kérdezte, milyen módon akarja megvédeni a képviselők immunitását. Ha erre képtelen lenne, akkor a parlament többé Bécsben nem tanácskozhatik. Ennél fogva nemcsak a polgármesternél, hanem a kormánynál is interveniáljon, hogy a tegnapihoz hasonló súlyos és az egész cseh nemzetet ért sérelem ne ismétlőd-hessék meg.

Az elnök kijelentette, hogy sem a cseh nemzetet, sem a képviselőket sérelem nem érte, az inzultus egyedül Klofác személye ellen volt irányítva. Különben — ugymond — Lu e g e r polgármester Bécs városa mai közgyűlésén nyilatkozni fog a kérdésről.

Este tíz órakor tartotta meg a városi képviselőtestület ülését, amelyen a polgármester kijelentette, hogy a hivatalos értesítés szerint Klofác maga okozta azt, hogy a vendéglőből kiutasították.

Schneider képviselő feltűnés nélkül s a legdiszkrétebb formában felkérte őt a távozásra s Klofác ezt gunyos mosolylyal fogadta s direkte kihívóan viselkedett s mikor a hangulat izzó lett, akkor ő szidalmával s gunyos megjegyzéseivel vérig bosszantotta a helyiségben lévő németeket.

A polgármester válaszával a kínos botrány el van intézve.

— Véres párbaj Szabadkán. Szabadkáról jelentik: Ma délelőtt a törvényszéki épület melletti huszariaktanyában súlyos kimenetelű kardpárbajt vívott a szabadkai és a megyei társadalom két előkelő fiatal tagja. A párbajozó felek, Gombos Dezső dr. és bajeai Vojnich Andor belső családi ügyből kifolyólag kerültek egymással szembe. A párbaj, melyet bandázs nélkül a végkimerülésig, nehéz lovassági kardokkal vívtak meg, többszöri összecsapás után Vojnich Andor súlyos megsebesülésével végződött, amennyiben egyik kardcsapás az arcán, a homloktól szállig terjedő és haránt húzó mély sebet ejtett és az orrt is átvágta. Ezenkívül a karján és mellén is súlyosan megsebesült. Párbajsegédek Gombos Dezső dr. részéről Szabó Zoltán dr. óbecsei szolgabíró és Fölser István dr., Vojnich Andor részéről Mészáros Loránt főispáni titkár és a honvéd tisztikar egyik tagja voltak. A párbajorvosok, Sántha György dr. és Váli Dezső dr. bevarrták Vojnich Andor sebeit, kit azután kocsin lakására szállítottak.

— A prágai katasztréfa. Megírtuk, hogy a San Lucane hegyről nagy földtömegek omlottak Pra községre, miáltal körülbelül 30 ház részben elpusztult, részben megrongálódott. Több ember meghalt vagy megsebesült. A kárt 100 000 frankra becsülik. Erre vonatkozólag ma azt táviratozzák Bellunóból, hogy tegnap este 8 óráig Praban 11 halottat és mintegy 20 sebesültet hoztak ki a romok alól. A földcsuszamlás éjjel történt. Attól félnek, hogy még mintegy 20 dídotat fekszik a romok alatt. A hatóságok, katonaság, tűzoltóság és a Vörös

Kereset Egylet tagjai fáradoznak a mentési munkálatokon. Újabb földcsuszamlástól tartanak.

— Dinamitmerénylet a budapesti közúti ellen? Fővárosi tudósítónk jelenti: Egy váltólagzó fiu, akinek személyét eddig kinyomozni nem lehetett, tegnap állítólag merényletet akart elkövetni a közúti villamos egy kocsija ellen. A dolog így történt: Wirth János 17 éves assalosság tegnap reggel látta, hogy egy közúti váltólagzó fiu, a Rákóczi-ut 57. sz. ház előtt valamit a sínre tesz. A fiu azután gyorsan elment. Közvetlen ezután villamos kocsit jött, mely azonban a sínre tett valamit letolta onnan. Wirth akkor odament és látta, hogy egy kis doboz. Felemelte, kinyitotta és dinamitpatronákat talált a dobozban. A dobozt azonnal átadta Deli Ferenc rendőrnek, aki bevitt a VIII. kerületi kapitányságra, a honnan a főkapitányságra hozták, innen pedig a tűzoltóság anyagszerterembe küldték megvizsgálásra. A rendőrség megtámadta a vizsgálatot.

— Tűz a német trónörökös palotájában. Berlinből táviratozzák: A német trónörökös palotájában tűz ütött ki. Az egyik kémény ligyüldt és a palota tetelének egy részét csakhamar lángba borította. A gyorsan kivonult tűzoltóság csak egy órai nehéz munka után tudta a tüzet lokalizálni.

— A hamis végrendelet. Fővárosi tudósítónk jelenti: A Gelléri Szabó János-féle végrendelet meghamisítása ügyében letartóztatott Battik Sándor és neje Fülep Gizella tudvalevőleg felfolyamodással élték az előzetes letartóztatást s zirendő végzés ellen. A vádpanács Langer Jenő táblabíró elnöklte mellett ma tartott ülésében az előzetes letartóztatást helybenhagyta. Kovács dr. vizsgálóbíró különben ma délelőtt kihallgatta Fülep Gizella édesanyját, özv. Fülep Sándornét, aki egy számtanászcsos özvegy.

— Rablás, vagy romlás? Az utóbbi időben gyakran kapnak a hatóságok Arad megyéből olyan híreket, amelyek arról szólnak, hogy itt meg amott rablók garázdálkodtak. Később azután rendszerint kiderül, hogy ártatlan természetű bícskászról, vagy lopási kísérletről van szó. Ezt annak a főjelentésnek az öletéből mondjuk el, amelyet ma a paulisi község-házán Risztics Demeter aradi, Illés utca 25. sz. alatt lakó hagyományos tett ismeretlen „rablók” ellen. Risztics elmondta, hogy amint a paulisi és szabadhelyi országúton kocsijával haladt, három iparos külsejű alak megítámadta és a combján bícskéval megszurta. Risztics azt hiszi, hogy az illetők rablók voltak, habár sem a kocsitól, sem tőle semmit se raboltak el. A paulisi előjáróság azt hiszi, hogy Risztics romákat látott, vagy pedig kapott állapotban összevesztett valakivel, aki aztán őt combon szurta. A nyomozást azért megindították.

— Weinberger Ferenc népszerű és elsőrendű ékszerész Arad, Andrássy ut 20. Ajánlja legszébb és legolcsóbb karácsonyi és újévi ajándékait a legutányosabb, mélyen leszállított árákon. — Telefon: 489. 8695

— Hírbeszédek. Lapunk szerdai számában az íz. jótékony egylet „köszönetnyilvánás”-ában tévesen közöltük Holländer Ignác ur nevét, Kotzander Ignác ur helyett, mit ezennel közszéggel helyreigazítottuk.

— Ma Központiban lényeg tombola est. A nyeméremény tárgyak Weinberger Ferenc ismert ékszerész-től való gyönyörű arany- és ezüst-tárgyak.

— Szabó-féle pármal Ibolya-szappan a szappanok ideálja. Rendkívül kellemes, lágy habot hoz, finom Ibolya illata s bőrpuhító hatása olyan, hogy egyetlen külföldi szappan sem ver-

senyeshet vele. Késszít: Szabó Béla pipere-szappangyáros Miskolcon. Darabja 80 fillérért kapható minden gyógyszerárban a jobb divat-árú kereskedésben. Főraktár Aradon Vojtek és Weisz drogériájában. 3121

— Tuizsufelt raktár miatt elegáns női táskák és más bőrárak mélyen lezártak árban és mindennemű kókus lábtörők, fürdő gyékények, parquetta kefék és más háztartási árak, pipere és illatszeresek nagy választékban kaphatók Hegedüs Gyula kefé-, pipere- és illatszer üzletében, Arad, Andrássy-tér 15. 3411

— Tartós gyógyszer. Fájdalmas csuznál, a derék-, testrészek és a forgó köszvényes bántalmánál a Moll-féle sóborszesszel való bedörzsölés sikerrel használhatók. Egy üveg ára 2 kor. Szétküldés naponta utánvétellel Moll A. gyógyszerész, cs. és kir. udv. szállító által Bécs, I. Tuchlauben 9. Vidéki gyógyszerárakban és anyagkereskedésekben határozottan Moll-féle készítmény kérendő az ő jelvényével és aláírásával.

— Likőr aromák kitűnő likőrök előállítására; — házilag — Vojtek és Weisznál. 191

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDES.

Aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 4

A gabonátörszén az árakat most nem az időjárás irányítja, hanem kapcsolatosan az értéktörszén, a háborús hírek hatása alatt áll az irányzat. Ha az értékek emelkednek, a gabonák esnek és fordítva.

A mal piacon elkelt:

700 mm. busa 12.80—12.40

400 mm. tengeri 6.20—6.80

Ross 9.20—9.40

Árpa 7.40—7.50

Zab 7.70—7.80

A gabonák 50 kilogrammonként koronában értenpök.

Budapesti áru- és értéktörszén.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, december 4

Amerika $\frac{1}{2}$ -el olcsóbb, 10 ezer mm. 5—10 fillérral olcsóbb.

As árak 50 kilonként számítva:

	Béni zárlat	2 órai zárlat
Busa áprilisra . . .	12.87—12.88	12.90—12.91
Tengeri majusra . . .	7.56—7.57	7.57—7.58
Ross áprilisra . . .	10.78—10.79	10.82—10.83
Zab áprilisra . . .	8.81—8.82	8.83—8.84
Busa 1909. októberre	11.16—11.17	11.19—11.20
Ross októberre . . .	9.63—9.64	9.73—9.74

Zárul 5 órakor:

Csárk hitelrészvény 614—
Magyar hitelrészvény 714—

IDEGENEK ARADON.

— December 4. —

Fehér Kereszt szálloda. Spör Róbert utazó Bécs. — Kandrész Vilmos utazó Bécs. — Reiter Lajos utazó Bécs. — Geneál József utazó Budapest. — Deutsch Izse és fia magánhivatalnok Budapest. — Szász Odön utazó Budapest. — Freid Jenő kereskedő B.-Kőbánya. — Mintsek Rezső hivatalnok Budapest. — Komlós Ferenc utazó Budapest. — Vaskó Gusztáv utazó Győr. — Stern Simon kereskedő Budapest. — Lelmer Károly utazó Budapest. — Irami Gyula utazó Budapest. — Várnai Ferenc cégvezető Budapest. — Königstein Lajos utazó Budapest. — Horváth Miklós utazó Budapest. — Deutsch Nándor kereskedő Budapest. — Taub Emil jegyző Sikló.

Központi szálloda. Csirák Gy. utazó Budapest. — Kohn Ármán utazó Budapest. — Hutter Roland gazdasági intéző Viznek. — Bevind Rezső utazó Temesvár. — Kéri György mérnök Budapest. — Sehna Pülöp utazó Budapest. — Adelman Károly takarékpénztári igazgató Ujzentanna. — Kahany Adólf utazó Budapest. — Schulhof Pál utazó Budapest. — Segel Mihály utazó Budapest. — Müller Miksa utazó Budapest. — Hodlika Lajos lelkész Nagylak. — Bernauer Samu utazó Budapest. — Murányi Odön titkár Budapest. — Butschek Gusztáv utazó Budapest. — Gerler Samu utazó

Budapest. — Kotányi Jenő utazó Budapest. — Vajda Gerő Budapest. — Horváth Ferenc magánzó Budapest. — Ujhelyi Kálmán földbirtokos Budapest. — Kothán Henrik gazdatiszt Borossebes. — Reiser Jakab utazó Nagyvárad. — Dr. Lukács Izsné ügyvédné Topánfalva. — Jakabovits Mór kereskedő Nagyvárad. — Mairovitz Márton gyáros Radna. — Sándor Gyula. utazó Budapest. — Miklós Gyula utazó Budapest. — Gerő Miklós utazó Budapest. — Benersy Frigyes utazó Budapest. — Halász István boguár Nagyvárad.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szombat, 1908. évi december hó 5-én:

B) bérlet.

B) bérlet.

A kedélyes paraszt.

Operette 3 felvonásban. Irta: Leon Viktor. Zenéjét szerette: Fall Leó. Fordította: Révész Ferenc. Verseit Tábori E.

S Z E M É L Y E K:

Lindoberer	Leóvey Lee.	Kender János Szabó László.
Vince fia 9 év.	Benkő József	Zepf. kisbíró Ladislav J.
Vince,	Faludy K.	A vörös Lizi Benkőné.
Scheihelmlatter	Polgár S.	Gerőffy Várnay Jenő.
István, fia	Hunyady J.	Viktória, neje Laszi Htel.
Anamiri lánya	Kállay Jolán.	Géza, fia
Remete	Kulesár L.	Franciska
		Zalay Margit.

Kedvete este 7 és fél órakor.

URANIA SZÍNHÁZ.

(Bécs-Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Napoleon élete, fénykora és bukása.

Műsor 1908. december hó 5-én szombaton:

1. A parancsnok pipája. Bohózat. — 2. A ló mint életmentő. Életkép. — 3. Szerelem levél. Kacagató. — 4. A legsötétebb Afrikában. Látványosság. — 5. Az apának nincs helye. Humoros. — 6. Nagyszében látképe. Látványosság. — 7. Női fejdíszek. Színes. — 8. Idomított papagályok. Látványosság. — 9. Sport Marokkóban. Sportkép. — 10. A szenes legény fürdője. Kacagató. — 11. Házasságközvetítés. Bohózat. — 12. Szerencsetlen tűzoltó. Humoros. — 13. Óriási faipar Kanadában. Természet után. — 14. Szaladok kenyéért. Kacagató. — 15. Első díjjal kitüntetve. Bohózat. — 16. Napoleon élete, fénykora és bukása

Előadások: Délután 5, este fél 7 és 8 órakor.

Minden előadás alatt katonazené játszik. — Cukrászda.

Az előadásokra bármikor be lehet menni.

Este 9 órakor

Nagy párizsi estély,

Kizárólag felnőtteknek.

NYILTER.

Limbeck János és fia

első magy. kir. szab. érokoporsó-gyára és temetőrendező intézetéből.

Arad, színház-épület. Városi és megyei telefon: 93.

Özv. balassi Agárdy Vilmosné és fia Gábor saját, úgy az alóírók nevében fájdalomtelt szívvel tudatják a felejtethetlen jó fiu, testvér, unokaöcs és rokon

balassi Agárdy Lászlónak,

folyó hó 3-án délelőit 10 órakor, életének 16-ik évében, hosszas szenvedés és a haladók szentségének felvétele után történt jobblétre szenderültét.

A megboldogult halt tetemei folyó hó 4 én fogtak Konopon a római katolikus szertartás szerint beszentesíteni és Aradra hozva a feiső temető halottas csernókában ujlágos beszentesítés után a családi sírkertben örök nyugalomra helyezni.

Az engedély szentmise a boldogult lelki üdvéért folyó hó 7-én, délelőit 10 órakor fog a főszentelendő Minorita atyák szentegyházában az egék Urának bemutatni.

Aldás emlékére!

Konop, 1908. december 3 án. 8697

Balassi Agárdy Jolán férj. hisnyovizi Heinzelmann Alfrédné és gyermekeik, Heintz Janka férj. Esker Gyaláné és gyermekei, Heintz Irma férj. Kintzig Gézáné és gyermekeik, Heintz Géza neje és gyermekeik. Heintz Ferenc, nagynénje és nagybátyja.

Köszén

3.60 korona.

100 kg.-ként házhoz szállítatik 50 — kg.-os plombázott zsákokban. —

Megrendelhető:

Erdélyi bánya r. t.

főraktáránál

Karolina-utca 7. sz.

Telefon 206. sz.

Stock-Cognac

Medicinal

szavatolt valódi borpárlat

Camis és Stock

gőzpároló telepéből

BARCOLA.

Egyedüli Cognac-gőzfőzde,

állandó hivatalos

vegyi ellenőrzés

alatt. —: Kapható

minden jobb üz-

letben. —

■■■■■

Nagymennyiségű
plé-pánt és maculatura
jutányos áron
eladó.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Tiszta

tökmagolajt

nagyobb mennyiségben
de különként is lehet
kapni 90 fillérjével

Bontzos Lajos

olajgyárosnál

Nagyszalontán, 267. sz.

Uj üzlet!

Szabott árak!

Uj üzlet!

≡ Feltünően szép ≡

estélyi és alkalmi cipők, menyasszonyi kelen-
gyék, elegáns férfi, női és gyermek utcai cipők minden kivitelben.

A hírneves „Kobrak“ cipőgyár gyártmányainak egyed-
elárúsítása.

Valódi orosz bagaria csizmák mérték
szerint készítettnek.

Teljesen különálló olcsóáru osztály. 967

Lányi Marcell

„Kobrak“ cipőraktárában

Arad, Atzél Péter-utca 1. sz.

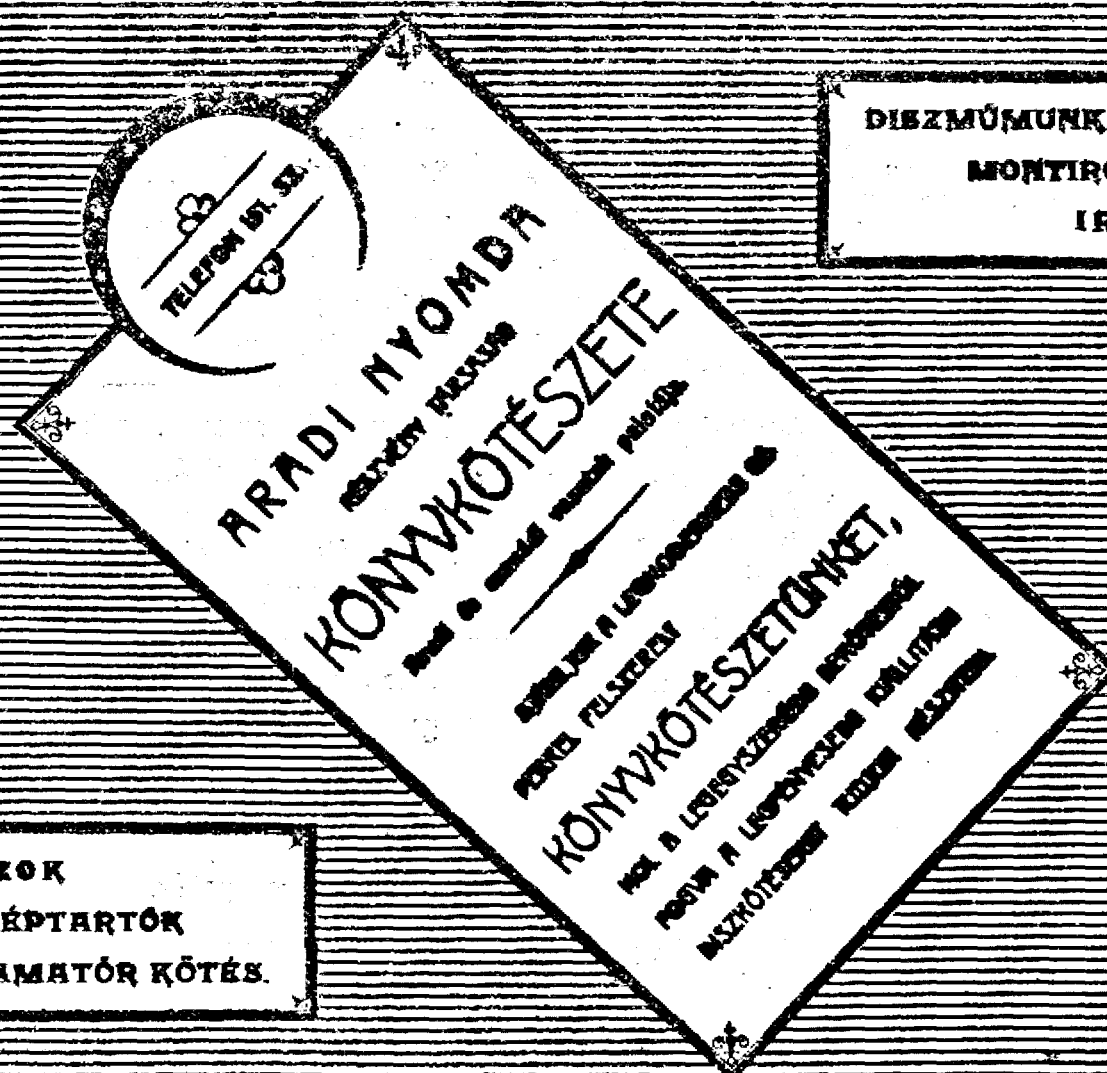
Uj üzlet!

Szabott árak!

Uj üzlet!

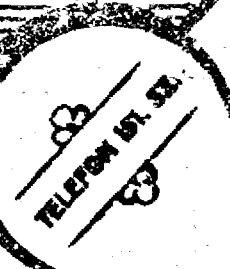
UJ ÜZLET!

UJ ÜZLET!

DIEZMŰMUNKÁK
MONTIROZÁSOK
IRÓMAPPÁK.

DIEZDOBOZOK
FÉNYKÉPTARTÓK
AMATŐR KÖTÉS.

APRO HIRDETÉSEK.

A. V. A

Nov. 23. küldött leveletem megkaptad a főpostáról? Irj lapomba K. nyugtalan vagyok. 3694

Használt, de jókarban lévő

20 lóerejű nyerspetroleummotorunkra vevőt keresünk. Gim: Fabutorgyár, Borosjenő. 3698

5 szobás lakás

azonnal kiadó Tökölly Imre-u. 52. 3689

Üzleti könyvek:

strazzák másolókönyvek stb. Irodai kellékek, írószerek, levélpapírok és ügyvédi nyomtatványok legkedvezőbb beszerzési forrása. Kerpel Izsó könyv- és papirkereskedése. Ugyanott egy jó Meidinger-kályha eladó. 3161

Kijátszott mesterhegedő

jutányosan eladó. Vargáné, Csernovits-utca 7. 3688

Karácsonyi pulykák

választva kaphatók, és nagyon szép fajkoczkák és süldők. Orosznál, Arad, Wesselényi-u. 34. 3687

515—1908. gsz.

Versenyárgyalási hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke az Aradon létesített 6 új elemi iskolánál szükségelt 4 mély furatú kut készítése iránt fegyévi december hó 21-én délelőtt 10 órákor a városháza földszinti termében zárt ajánlati versenyárgyalást tart.

A teljesítendő munka kimutatása, valamint egyéb szükséges tudnivalók Arad sz. kir. város mérnöki hivatalában a hivatalos órák alatt d. e. 9—12-ig, d. u. 8—6-ig ünnepnapok kivételével megtekinthetők, hol az ajánlati lapok és költségvetések díjtalanul megszerezhetők.

A versenyezni óhajtókat felkérjük, hogy a munkát iránti szabályszerűen kiírtott és pecséttel ellátott, borítékba helyezett ajánlataikat az ajánlati költségvetéssel együtt közvetlenül, vagy posta útján a kitűzött nap d. e. 10 óráig Arad sz. kir. város gazdasági székehez anynyival inkább is nyujtsák be, mert az elkészített ajánlatokat figyelembe nem vesszük.

A versenyárgyaláson ajánlattevők, vagy azok képviselői jelen lehetnek.

Ajánlattevő köteles az ajánlati végösszeg 5%-át készpénzben vagy a közszállítási szabályzatban megjelölt óvadékképes értékpapírokban bánatpénzül folyó évi december hó 21-én d. e. 10 óráig a városi pénztárba letenni és a vonatkozó letéti jegyet az ajánlathoz csatolni.

Ajánlatot csak a város által kiadott szabványos ajánlati lapon és a munka mennyiségei szerint kimutatási úrlapon, egységárak kitüntetéssel mellett lehet tenni.

Százalékos engedménnyel, vagy felülfizetéssel tett ajánlatokat nem vesszük figyelembe.

A kutak közül 2 1909. február 15-ig, 2 pedig 1909. március hó 15-ig teljesen készen, átadandó.

Ajánlattevő köteles ajánlatában kijelenteni, hogy a költségvetést, a vállalati általános és részletes feltételeket teljesen ismeri és magára nézve kötelezőnek elfogadja.

Ajánlattevők ajánlataikkal a közszállítási szabályzat 25. §-a értelmében a végleges döntésig kötelezettségben maradnak.

Azon pályázók, kik a szállítást elnyerni óhajtják: kötelesek iparűzői jogosultságukat igazolni, akik pedig Arad sz. kir. város közönségével üzleti összeköttetésben nem állottak, illetőleg ismeretlenek: tartoznak szállító képességüket és megbízhatóságukat azon kereskedelmi és iparkamara bizonylatával igazolni, amelyhez vállalatuk telepe szerint tartoznak.

A munkálatoknál kizárólag hazai termékek használhatók fel és magyar honos munkások alkalmazandók.

A város közönsége fentartja magának azon jogot, hogy a beérkezett ajánlatok közül tekintet nélkül az árakra, szabadon választhasson. Arad, 1908. évi november hó 30. A gazdasági szék.

Becher és Hildesheim-féle

világhírű pénzszekrények csakis Pollák Arnold szállítónál kaphatók Arad, Petőfi-utca 3583

Legjobb francia divatlap

a „La Toilette Moderne”. Ára számonként 1 kor. 20 fill. Kapható Ingusz I. és Fia könyvkereskedésében Arad, Weitzer János-u. 201

Legalkalmasabb

karácsonyi ajándékok

ajánlok

Gáz és villanycsillárokat,

asztali lámpákat modern kivitel és legolcsóbb árakon.

Villanyvilágítási berendezéseket gyorsan, a falak rongálása nélkül végzek. 3678

Diamant Ferencz

Atzél Péter-u. 2. (Bohus udvar.)

Telefon 595. sz

Használt

ó l o m

megvételre kerestetik

Arad. szab. kir. város rendőrkapitányi hivatalából.

3640—1908. khsz.

Hirdetmény.

Közhírré tétetik, hogy Aradon 1908. év november hó 27-ik napján egy darab vörösszörű riska tehén, balfüle behasitva, elfogatott.

A tulajdonos folyó évi decem-

ber hó 11. napjáig a kapitányi hivatalnál jelentkezhetik és tulajdonjogát beigazolhatja.

Ha a tulajdonjogát beigazolni képes tulajdonosa, a fenti határidő alatt nem jelentkezik, az állat mint gazdátlan jószág nyilvános árverésen el fog adatni.

Arad, 1908. évi december hó 3.

Rendőrkapitányság.

MOLL-FÉLE SEIDLITZ-POR.

A MOLL A-féle Seidlitz-porok tartós gyógyhatása legmakacsabb gyomorbajok, testi bántalmak, gyomorgörccs és gyomorfőv, rögzített székrekedés, máj bántalmak, vértelenség, aranyér és a legkülönbözőbb női betegségek ellen a jeles háziszer, mely évtizedek óta mindig nagyobb elterjedést szerzett. — Ára egy lepcsételt eredeti doboznak 3 korona. — Hamistások törvényileg fenyítettek.

MOLL-FÉLE SÓS-BORSZESZ.

Moll-féle feliratu ónozáttal elzárva van. A Moll-féle sóborszesz nevezetesen mint fájdalomcsillapító bedőrszőlési szer, köszvény, csusz és a meghűlés egyéb következményeinél legismeretesebb népszerű. — Egy ónozott eredeti üveg ára 3 korona.

MOLL-féle gyermekszappan.

Legfinomabb, egészen új rendszer szerint előállított gyermek és hölgyasszony gyermek és felnőttek okszerű bőrápolása. Egy darab ára 40 fill. 5 darab kor. 1.80 fill. Minden darab gyermekszappan a MOLL-védjeggyel van ellátva. — Főszéküldés:

MOLL A gyógyszerész, os. és kir. udvari szállító által. Bécs, I., Tuchlauben 9. sz. 5941

Vidéki megrendelések naponta postautánvét mellett teljesítetnek. A raktárakban tessék határozottan MOLL A. aláírásával és védjeggyel ellátott készítményeket kérni. Aradon kapható: FÖLDES KELEMEN és HAJÓS ARPAD gyógyszerárakban.

Karácsonyi Occasió!

Minden versenyt kizáró olcsó árak!

120 cm. széles Angol kelme most 85 kr.

120 " " Costüm " " 75 kr.

120 " " Mochair " " 75 kr.

Ezek rendes forgalmi ára volt

— 1 frt. 80 kr. —

1000 féle selyem maradékok blousekra

alkalmas átlag métere 1 frt. 20 kr.

Mosó barchet, mosó flanel métere

20 krajcár.

Óriási választék nők és gyermek

kötényekben.

Olcsó keztyűk,

Olcsó harisnyák,

Olcsó alsó ruhák,

Olcsó zsebkendők,

Olcsó szörme gallér.

391

Mielőtt bevásárlásait beszerzi, kérjük kirakataink megtekintését.

Felülmulhatatlan olcsó reklám árak.

ESTE, új külső kivilágítás.

Számtalan ajándéknak alkalmas cikkek.

Rosenblüh H. és Társa.